

N:o 2.

Ank. till Riksd. kansli den 22 april 1902, kl. 10 f. m.

Särskilda utskottets n:o 2 utlåtande (n:o 1), i anledning af dels Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn, dels ock vissa inom Riksdagen i ämnet väckta motioner.

Till förberedande behandling har särskilda utskottet n:o 2 fått mot- taga Kongl. Maj:ts proposition n:o 30, hvori Kongl. Maj:t, under återopande af det vid propositionen fogade, i statsrådet förda protokoll, föreslagit Riksdagen att

dels antaga här nedan intagna förslag till

1:o) lag angående uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn, samt

2:o) lag angående ändrad lydelse af 1, 2, 9, 10, 13, 19, 22, 30, 36, och 39 §§ i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862;

dels medgifva:

att till styrelse för skyddshem måtte till bestridande af kostnaderna för hvarje på grund af lag angående uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn i skyddshemmet intaget barns vård utgå ett årligt statsbidrag af 100 kronor för den tid, skyddslingen vårdades i skyddshemmet;

att till betäckande af de för barns uppfostran i enskildt hem eller barnhem eller under anställning i arbete, tjänst eller yrke uppkomna

kostnader, som på grund af nyssnämnda lags bestämmelser stannat å barnavårdsnämnd, måtte för den tid, barnet på nämndens föranstaltande njöte sådan uppfostran, till nämnden utgå ett årligt statsbidrag af 40 kronor, om barnet vårdades i barnhem, och hälften af dessa kostnaders belopp, dock ej öfver 25 kronor, om barnet vore anförtrodt åt enskildt hem eller anställdt i arbete, tjänst eller yrke; samt

att det skulle ankomma på Kongl. Maj:t att vid nämnda statsbidrags utbetalande anordna den kontroll och meddela de bestämmelser i öfrigt, som kunde finnas erforderliga;

dels förklara, att Kongl. Maj:t skulle ega att för tiden från början af år 1903, till dess lag angående uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn i allo trädde i kraft, utdela understöd för barns uppfostran i skyddshem och barnhem, med tillämpning, så vidt ske kunde, af omförmälda grunder för statsbidrags utgående och i enlighet med de närmare föreskrifter Kongl. Maj:t kunde finna lämpligt meddela;

dels ock, för att till nu angifna ändamål användas, på ordinarie stat under riksstatens åttonde hufvudtitel bevilja ett förslagsanslag, med titel »uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt afseende försummade barn», å 70,000 kronor.

Derjemte hafva till utskottet öfverlemnats följande inom Riksdagens Andra Kammarer väckta motioner, nämligen:

1:o (n:o 172) af herr *H. Hedlund*, deri hemstälts:

att § 8 i ofvan förstnämnda lagförslag måtte få angifven förändrad lydelse; samt att § 10 måtte ur lagen utgå;

2:o (n:o 173) af herr *J. Widén*, som yrkat:

dels att till 10 § i lagen angående uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn måtte fogas ett ytterligare moment af följande lydelse:

»Befinnas, efter det barn blifvit på grund af barnavårdsnämnds beslut skildt från sitt hem, förhållandena i hemmet vara sådana, att barnet der kan erhålla lämplig vård och uppfostran, må barnet till föräldrar eller målsman återlemnas»;

och dels att efter 19 § i sagda lag måtte inskjutas en ny paragraf af följande lydelse:

»Öfver den, som genom barnavårdsnämnds försorg i enskildt hem eller barnhem erhållit vård och uppfostran, bör nämnden, äfven efter det han lemnat detta hem, fortfarande hafva tillsyn, intill dess han uppnått myndig ålder. För sådan person, som ännu icke fyllt 18 år, eger nämnden utse tjänst eller anställning, hvilken han icke före denna ålder må, utan nämndens tillstånd, lemna.

Hvad här är stadgadt gälle ock för skyddshems styrelse med afseende på skyddsling, som från skyddshemmet utskrifvits, dock att han i intet fall må utan styrelsens tillstånd lemna tienst eller anställning, som styrelsen åt honom utsett, förr än ett år efter utskrifningen förflutit».

3:o) (n:o 190) af herr *F. Berg* angående ändrad lydelse af vissa §§ i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863.

Den fråga, till hvars lösning den kongl. propositionen innefattar förslag, är bragt å bane genom framställning af Riksdagen. *Förslaget tillkomst.*

I skrifvelse den 25 april 1896 framhöll nemligen Riksdagen, huru som allvarsam fara hotadè vår samhällsordning genom den sedliga förvildningen hos en del af det uppväxande släktet. Genomgripande åtgärder häremot måste enligt Riksdagens öfvertygelse vidtagas. Skulle någon varaktig förbättring kunna åstadkommas, måste bemödandena i främsta rummet rigta sig på att i tid förekomma det onda genom beredande af lämplig uppfostran åt sådana barn, hvilka, ehuru ej dömde brottslingar, genom sin vanart stode nära brottslighetens gräns, äfvensom åt sådana, hvilka visserligen ännu ej vore vanartade, men genom försummelse och sedlig vanvård från föräldrarnes eller målsmännens sida löpte största fara att blifva det.

Såsom väsentliga medel för utförande af det räddnings- och uppfostringsarbete, som här erfordrades, hänvisade Riksdagen till inrättande af särskilda anstalter, af hvilka de, som skulle afses för minderåriga förbrytare, borde upprättas af staten, som äfven skulle, med bidrag af vederbörande målsmän, draga kostnaderna för deras verksamhet, de åter, som skulle hysa vanartade och i selligt afseende försummade barn, borde anordnas och upprätthållas af landstingen och de städer, som ej i landsting deltog, med bidrag af staten och målsmännen för deras hållande i verksamhet, medan hem för barn, som försummade skolgång, skulle inrättas af vederbörande skoldistrikt och af dem, med bidrag af målsmännen, underhållas; och uttalade Riksdagen såsom allmän regel, att smärre uppfostringsanstalter egde företräde framför större sådana.

Det statens ingripande, som härvid ifrågasatts, grundades af Riksdagen derpå, att, enligt hvad erfarenheten ådagalagt, en tillfredsställande lösning af frågan om bekämpande af brottsligheten och vanarten hos de minderåriga icke stode att vinna uteslutande genom bemödanden af enskilda, äfven om dessa förfogade öfver synnerligen storartade tillgångar. Jemte det staten ekonomiskt skulle träda emellan, borde staten genom

lagbestämmelser ordna de olika slagen af tvångsuppfostran samt hafva tillsyn öfver de upprättade anstalternas verksamhet. Hvad lagbestämmelserna anginge, kunde de, enligt Riksdagens åsigt, närmast ansluta sig till de stadganden i strafflagens kap. 5, hvilka rörde af minderårig person begångna förbrytelser, äfvensom till lagen angående lösdrifvares behandling, hvilken lag i sitt nuvarande skick saknade hvarje föreskrift om behandlingen af de minderåriga lösdrifvarne, samt till folkskolestadgans § 51, som för närvarande väl gäfvade skolstyrelse makt öfver barn, som försummade sin skolgångsskyldighet, men icke öfver barn, som visade sig vanartade eller i moraliskt afseende groft försummade.

Under åberopande af hvad i skrifvelsen anförts anhöll Riksdagen, att Eders Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag om åtgärder för beredande af lämplig^o uppfostran dels åt minderåriga förbrytare, dels åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn.

Med anledning af denna Riksdagens skrifvelse beslöt Kongl. Maj:t den 16 oktober 1896 att åt särskilda komiterade anförtro utredningen af denna fråga; dervid Kongl. Maj:t med hänsyn till den skiljaktiga utredning, som å ena sidan beträffande minderåriga förbrytare kräfdes och å andra sidan med afseende på öfriga mindre välartade barn vore erforderlig, samt för att komitén vid sitt omfattande arbetes utförande ej måtte blifva alltför talrik, fann lämpligt, att, på samma gång en del ledamöter erhöillo i uppdrag att deltaga i komitéarbetet i hela dess omfattning, öfriga ledamöter utsågos särskildt för frågan angående uppfostringsanstalter för minderåriga förbrytare och särskildt för frågan angående dylika anstalter för öfriga i sedligt afseende försummade barn.

Komitén afgaf två betänkanden, af hvilka det ena, betecknad med n:o I och innefattande förslag angående minderåriga förbrytares behandling, ligger till grund för Kongl. Maj:ts proposition n:o 7, öfver hvilken utskottet jemväl har att afgifva utlåtande. Komiténs betänkande n:o II, som afgafs den 26 oktober 1899, innehåller deremot förslag angående vanartade och i sedligt afseende försummade barns behandling och utgör grundvalen för Kongl. Maj:ts nu förevarande framställning.

*Utländska
förhållan-
den.*

Såväl komitén som föredragande departementschefen hafva egnat uppmärksamhet åt de åtgärder, som i förevarande hänseende vidtagits i åtskilliga främmande länder, och komiténs betänkande I innehåller härom en sakrik och omfattande utredning. Då emellertid flera år förflutit, sedan denna

utredning verkställdes, har utskottet ansett lämpligt att här meddela det viktigaste af hvad som kommit till utskottets kännedom rörande senare arbete inom andra länder för främjande af ifrågavarande behjertansvärda syfte.

För konungariket *Preussen* utfärdades den 2 juli 1900 en lag om offentlig uppfostran åt minderåriga (*Gesetz über die Fürsorgeerziehung Minderjähriger*). Ur denna lag jemte de detaljbestämmelser i ämnet, som sedermera utfärdats af inrikesministern, torde följande här böra meddelas:

Preussen.

Enligt lagen kan åt minderårig, som ännu icke fyllt 18 år, offentlig uppfostran beredas i följande fall:

1. Om den minderåriges andliga eller kroppsliga välfärd äfventyras derigenom, att hans fader (eller moder, om föräldrarätten eller dess utövning tillkommer henne) missbrukar rätten att sörja för den minderåriges person, vanvårdar den minderåriga eller gör sig skyldig till ett vanhedrande eller osedligt lefverne, allt under förutsättning att offentlig uppfostran är nödvändig för undvikande af den minderåriges vanartande;

2. Om den minderåriga begått straffbar handling, för hvilken han med hänsyn till sin ungdom (= ej fyllda 12 år) ej kan straffas enligt lag, och offentlig uppfostran med hänsyn till handlingens beskaffenhet, föräldrarnes eller annan uppfostrares personlighet äfvensom öfriga lefnadsförhållanden finnes vara erforderlig till förebyggande af den minderåriges fortsatta sedliga försummande;

3. Om offentlig uppfostran, utom i ofvannämnda fall, på grund af otillräcklighet i föräldrarnes, annan uppfostrares eller skolans uppfostrande inverkan finnes nödvändig till förebyggande af den minderåriges fullständiga moraliska förderf.

Rätten att pröfva, huruvida något af nu nämnda fall föreligger, tillkommer den så kallade *Vormundschaftsgericht*, en domstol, hvilken har till åliggande bland annat att utse och entlediga förmyndare samt egna erforderlig uppsigt åt förmynderskapets utövande. Denna domstol har emellertid endast att konstatera sakförhållandet och att förordna om den minderåriges omhändertagande. På hvilket sätt detta omhändertagande skall ske, afgöres af vederbörande kommunala myndighet, som äfven har att draga försorg om verkställigheten.

Domstolen fattar beslut antingen *ex officio* eller på anmälan, hvartill endast vissa angifna myndigheter äro berättigade. Innan domstolen fattar beslut, skola den minderåriges föräldrar eller målsman höras, om så kan ske utan betydande svårigheter. Blifva de ej hörda, kunna de fordra sakens återupptagande. Dessutom skall yttrande affordras eller tillfälle till afgifvande af sådant beredas vissa, uppräknade personer och myndigheter, hvaribland vederbörande prestman och lärare.

Sedan domstolen fattat beslut, skall detsamma delgifvas de anmälningsberättigade myndigheterna, den minderåriges målsman äfvensom den minderåriga själf, derest han uppnått 14 års ålder, och ega dessa jemväl rätt att öfver beslutet anföra besvär, den minderåriga och hans målsman dock endast om beslutet lyder på omhändertagande till offentlig uppfostran. Besvär fullföljas hos högre rätt. Öfverklagadt beslut går icke i verkställighet, dock kan, om uppskof anses innebära fara, förmynderskapsdomstolen förordna om den minderåriges omhändertagande tills vidare.

Har domstolen förordnat, att minderårig skall erhålla offentlig uppfostran, åligga, som nämndt, såväl verkställigheten af beslutet som valet af det sätt, på hvilket sådan uppfostran skall ske, vederbörande kommunala myndighet (Kommunalverband). De utvägar, som härvid kunna anlitas, äro *öfverlemnande till en för ändamålet lämplig familj* (enskildt hem) samt *intagning i passande anstalt*. Saknas utvägar att öfverlemnna de minderåriga till lämpliga familjer eller till offentliga, kyrkliga eller privata anstalter, hafva de kommunala myndigheterna att söra för upprättandet af uppfostrings- och förbättringsanstalter (Erziehungs- und Besserungsanstalten).

Föreståndare för en under statens eller kommunal myndighets förvaltning stående anstalt har under alla omständigheter en förmyndares rättigheter och skyldigheter mot anstaltens skyddslingar, ej blott medan de äro intagna vid anstalten, utan äfven efter utskrifningen ända tills de uppnå myndig ålder. Under vissa förutsättningar kan sådant förmynderskap uppdragas äfven åt föreståndare för andra anstalter.

För hvarje i enskildt hem intagen minderårig skall den kommunala myndigheten till öfvervakande af den minderåriges uppfostran och skötsel utse en vårdare (Fürsorger), dertill äfven qvinnor kunna antagas.

De närmare föreskrifterna angående den minderåriges uppfostran vare sig i enskildt hem eller i anstalt äro icke meddelade i lagen utan i ofvanberörda, af inrikesministern utfärdade särskilda förordning, ur hvilken följande här torde vara af intresse att återgifva:

Som allmän regel uppställles, att skyddslingarna böra uppfostras till gudsfruktan och sedlighet samt utbildas till dugliga arbetare, företrädesvis i landt-hushållning. Om den minderåriga icke öfverskridit skolåldern och hans sedliga förderf icke är af synnerligen svår beskaffenhet, är uppfostran i ett enskildt hem att föredraga framför uppfostran i anstalt; och bör dervid företrädesvis utväljas hem på landet eller i mindre städer, hvaremot i större städer bosatta familjer om möjligt böra undvikas. Derjemte skall tillses, dels att den familj, till hvilken den minderåriga öfverlemnas, lefver i ordnade förhållanden och har tillräckligt stor bostad, dels äfven, der så låter sig göra, att den minderåriga lemnas till en familj, som icke bor allt för nära den minderåriges förra vistelseort. Då den minderåriga sålunda skall omhändertagas i ett enskildt hem, skall vederbörande kommunala myndighet ingå en skriftlig öfverenskommelse med familjefadern (Familienhaupt) i det nya hemmet, deri denne förbinder sig att upptaga den minderåriga i sin familjekrets, att uppfostra honom till tukt, ordning, gudsfruktan och arbetsamhet, att tillse att han ordentligt besöker skola och kyrka, samt att lära och använda honom i lämpliga arbeten. Anställandet i fabrik är förbjudet, användandet till hemslojd medgifvet endast efter särskildt tillstånd.

Har en minderårig deremot visat högre grad af vanart, skall han intagas i en anstalt, dervid bör iakttagas, att om möjligt sådana anstalter undvikas, som äro belägna i stora städer eller stora industricentra. I anstalten, hvilken ej bör inrymma större antal skyddslingar, än att hvarje der intagen skyddsling kan noggrant öfvervakas, skall uppfostran vara byggd på sedligt-religiös grund samt skyddslingen åtnjuta nödig skolundervisning och sysselsättas med jordbruks- och trädgårdarbete eller annat arbete, som kan vara skyddslingen till nytta, sedan han lemnat hemmet. Såsom regel gäller, att skyddslingar af olika kön böra intagas i skilda anstalter; dock kunna yngre skyddslingar af olika kön under vissa

vilkor intagas i samma anstalt. Skyddsling bör emellertid icke kvarhållas i anstalten längre, än att han hunnit vänja sig vid tukt och ordning samt blifvit »kroppsligen och andligen stärkt». Så snart detta mål anses vunnet, skall han öfverflyttas till uppfostran i enskildt hem, dervid dock skall göras förbehåll om hans återtagande till anstalten, derest omständigheterna skulle sådant föranleda. Äfven sedan skyddslingen lemnat anstalten, står han under dess föreståndares uppsigt.

Vare sig den minderårige åtnjutit uppfostran i enskildt hem eller i anstalt, upphör den offentliga uppfostran, då han nått myndighetsåldern, men han kan, om den offentliga uppfostrans ändamål uppnåtts eller på annat sätt tryggats, utskrifvas redan före nämnda tid efter beslut af vederbörande kommunala myndighet, dervid dock, om så pröfvas nödigt, förbehåll bör göras om hans återintagande i anstalten eller i hemmet. Beslut om utskrifning fattas af den kommunala myndigheten vare sig ex officio eller på ansökning af den minderåriges föräldrar eller målsman, hvilka jemväl ega rätt att, om ansökningen ej bifalles, anföra besvär hos förmynderskapsdomstolen. Ansökan, som afslagits, får ej förnyas förr än efter sex månader.

Vidkommande de till följd af en minderårigs uppfostran i enskildt hem eller anstalt uppkomna kostnader, stadgar lagen, att det fattigvårdssamhälle, der den minderårige har hemortsrätt, är betalningsskyldigt för de utgifter, som uppkomma genom den minderåriges transport till enskildt hem eller anstalt och åter till det egna hemmet, vidare för de utgifter, som uppkomma genom den första nödiga utrustningen, äfvensom för begravningskostnader i händelse af den minderåriges död under vistandet i det enskilda hemmet eller anstalten. Öfriga kostnader skola vidkännas af vederbörande kommun, som af statsverket erhåller bidrag intill två tredjedelar af kostnadernas belopp. Såväl kommunerna som fattigvårdssamhällena äro berättigade att utkräfva godtgörelse för de af dem i nämnda afseende hafda kostnader antingen af den minderårige sjelf eller af den, som enligt allmän lag är pliktig att underhålla honom. Två tredjedelar af det belopp, som sålunda kan utkrävas, tillkommer statsverket för dess bidrag. Vägras berörda godtgörelse, kan saken dragas inför domstol.

Slutligen torde böra framhållas, att lagen stadgar straff — fängelse i högst 2 år och böter eller någotdera af dessa straff — för den, som undandrager minderårig det rättsförfarande, som vidtagits för hans omhändertagande, eller den uppfostran, som för honom anordnats, eller förleder honom att undandra sig nämnda rättsförfarande eller uppfostran eller är honom i sådant afseende uppsåtligen behjelpig. Jemväl försök till dylikt brott är straffbart.

Med erinran att *England* varit det enda land i Europa, der en på moderna principer grundad lagstiftning i förevarande ämne under någon längre tid tillämpats, meddelades af komitén värderika uppgifter om det aftagande i brottslighetsfrekvensen, som den engelska statistiken hade att uppvisa och som enligt komiténs uppfattning kunde till väsentlig del tillskrifvas just det gagneliga inflytandet af de på nu ifrågavarande område vidtagna åtgärder. Emellertid hafva under den sistförflutna femårsperioden ännu bättre resultat uppnåtts.

Såsom af komitén meddelades, hade antalet barn under 16 år, som i *England* dömts för brott, under år 1869 uppgått till 10,314 men år 1894 nedgått till 2,252. Under år 1899 har motsvarande tal sjunkit till 1,358. I procenttal af samtliga inom landet begångna förbrytelser utgöra nämnda siffror 1,452 för år

England.

1894 och 0,877 för år 1899. Denna minskning i procenttal är så mycket mera anmärkningsvärd, som i England antalet brott i det hela betydligt minskats under samma tid.

För år 1899 uppgick antalet brott till endast 76,025 eller 239,33 på 100,000 invånare. Men i den officiella statistiska redogörelsen beräknas, att om antalet begångna brott stått i samma förhållande till folkmängden som år 1868, detta antal år 1899 skulle hafva uppgått till 146,704. Orsakerna till en så betydande minskning af brottsligheten äro naturligtvis många, såsom ökad välstånd m. m. Men det torde utan fara för misstag kunna påstås, att Englands kloka lagstiftning i afseende å behandlingen af vanartade och sedligt försummade barn varit en kraftigt medverkande faktor till uppnåendet af detta resultat.

Norge.

I *Norge* har lagen af den 6 juni 1896 på grund af särskildt derom fattadt beslut trädt i kraft den 1 september 1900. Såsom af komiténs betänkande I framgår, skall i *Norge* uppfostran för sådana barn, hvilkas skiljande från hemmet Værgeraadet beslutit, ombesörjas — oafsedt anbringandet i enskilda hem eller i privata barnhem samt insättandet i skolkareskolor — genom intagning i s. k. »Skolehjem», af hvilka finnas två slag, ett mildare och ett strängare, det senare afsedt för barn öfver 12 år, som föröfvat gröfre förbrytelser eller hvilkas uppförande på annat sätt utvisat en högre grad af sedligt förderf. Till detta slag af anstalter kunna likaledes öfverföras i andra skolhem upptagna barn, hvilka under vistandet derstädes på ett eller annat sätt visat sig tarvå ett strängare behandlingssätt.

Af staten har redan upprättats fyra anstalter, nemligen ett strängare skolhem för gossar, tills vidare afsedt för 90 elever, ett strängare hem för flickor med 25 platser och två mildare hem för flickor, hvardera afsedt att rymma 20 skyddslingar. Såsom skolhem af det mildare slaget för gossar äro af staten erkända tre på enskildt initiativ upprättade anstalter med plats för resp. 150, 55 och 30 gossar.

Den strängare anstalten för gossar är anlagd på en ö, Bastö, i Kristianiafjorden, för hvilken inköpssumman belöpte sig till 96,000 kronor. Anläggningskostnaderna beräknades till 360,000 kronor, men uppgingo till kr. 485,126:40. Anstaltens centrala del, omfattande bland annat skolbyggnad, gymnastiklokal och matsal, är afsedd för 180 elever. Dessas bostad är deremot förlagd i sex skilda hem, hvart och ett med sin husfader, som tillika är lärare. Af dessa hem uppfördes från början tre. Men i statsverkspropositionen till pågående storting har begärts anslag för ytterligare två hem. Vid ärendets föredragning i regeringen anförde departementschefen, att, ehuru lagen icke varit i kraft mer än ett år, behovet af platser visat sig vida större än som beräknats. I de tre färdiga hemmen hade plats måst beredas för 100 i stället för 90 barn. Enahanda hade förhållandet varit i de mildare, för flickor afsedda skolhemmen, på grund hvaraf proposition afläts om utvidgning af det ena af dessa. Deremot hade af de 25 platserna i det strängare hemmet för flickor endast sju blifvit tagna i anspråk.

Om lagens verkningar i öfrigt faller departementschefen — med ledning af den från departementet företagna inspektion samt inkomna besvär från föräldrar — det omdöme, att Værgeraaden syntes hafva på ett lyckligt sätt utöfvat sin myndighet, i det att de, i stort sedt, träffat rigtiga afgöranden och handlat med urskilning.

Jemväl beträffande de i *Sverige* befintliga anstalter för nu ifrågasvarande ändamål har komitén förebragt ett rikhaltigt statistiskt material. Något fullständigande af detta är utskottet icke i tillfälle att förebringa i afseende å andra orter än Stockholm. Af de hufvudstaden tillhörande anstalter har komitén meddelat uppgifter dels angående de under enskild ledning stående anstalterna Lindgrenska trasskolan (för gossar) och skyddshemmet för flickor å Stora Ersta, dels ock beträffande den af kommunen upprättade uppfostringsanstalten för gossar å Skrubba.

Svenska förhållanden. Stockholm.

Den 1 oktober 1897 öppnades emellertid en ny, till ifrågasvarande kategori hänförlig anstalt, nemligen Stockholms folkskolors skolkarehem, med plats för 20 gossar. Denna står under ledning af öfverstyrelsen för Stockholms stads folkskolor. På folkskolornas stat kommer emellertid endast en mindre del af kostnaden för hemmet, ity att stadens fattigvårdsnämnd för de i hemmet intagna gossar, af hvilkas föräldrar ersättning icke kan utbekommas direkt af hemmets styrelse, utbetalar bidrag till underhållskostnaden med högst en krona för hvarje underhållsdag. Hemmet är ett fullständigt internat. Inom detsamma meddelas vanlig undervisning, hvarförutom gossarne sysselsättas med träget arbete, förnämligast trädgårdsarbete. Vid hemmet hafva under åren 1897—1901 vistats i medeltal 16 gossar hvarje år. Under denna tid hade vid hemmet intagits tillsammans 83 gossar och utskrifvits 73. Af dessa sistnämnda hade 5 såsom vanartade måst öfverlemnas till anstalten Skrubba, 10 hade utackorderats eller intagits i enskildt barnhem. 8 hade konfirmerats och erhållit anställning. De återstående 49 hade fått återvända till egna hem och vanlig skolundervisning.

Den ännu förefintliga bristen på skyddshem för vanartade barn, tillhörande Stockholms kommun, nemligen för flickor af denna kategori, torde inom kort komma att fyllas, ity att Stockholms stadsfullmäktige bifallit ett i maj 1901 af särskilde komiterade afgifvet förslag, att till anläggande af en dylik anstalt skulle få användas en under stadsfullmäktiges förvaltning stående enskild fond, hvars behållning uppgår till öfver 200,000 kronor. Anstalten skulle förläggas till landet och ordnas med utrymme för 30 flickor. För närvarande pågår arbete för anskaffande af lämplig plats för detta skyddshem.

Utom de nu omtalade anstalterna underhåller Stockholms kommun ytterligare två sådana, hvilka båda, i trots af namnolikheten, närmast torde vara att hänföra till den grupp af anstalter, som i den kongl. propositionen betecknats med benämningen barnhem, nemligen Stockholms stads uppfostringsanstalt för flickor samt Stockholms stads barnhem n:o 1, jemväl afsedt för flickor. I dessa båda anstalter finnas resp. 50 och 30 platser.

Såväl i afseende å *behöfligheten* af lagstiftning i förevarande ämne som beträffande de *hufvudgrunder*, å hvilka densamma bör hvila, delar utskottet till fullo den uppfattning, som uttalats både af komitén och af föredragande departementschefen. Af den utredning, komitén förebragt,

Lagstiftningens behöflighet och hufvudgrunder.

torde med all önskvärd tydlighet framgå — hvad jemväl för en hvar är tillräckligt bekant — *dels* att bland den uppväxande ungdomen finnas element, för hvilka hemmets och skolans uppfostringsmedel visat sig otillräckliga och hvilkas förvildning och vanart derfor tarfva särskilda uppfostringsmedel, *dels ock* att ett stort antal hem äro sådana, att barnen i dem icke kunna förväntas erhålla nödig uppfostran och tillsyn, utan fast mer löpa den största fara att under sin uppväxt komma att rekrytera den vanartade och förvildade ungdomens led.

Att ett ingrepp från det allmännas sida i de enskilda hemmens uppfostringsåtgärder mångenstädes är nödvändigt, torde alltså icke kunna förnekas. Och som samhället måste fordra, att hvarje dess medlem såväl icke genom ett brottsligt eller lastbart lefnadssätt sätter sig emot samfundsordningen, som äfven efter måttet af sina krafter deltagar i det gemensamma kulturarbetet, följer deraf, att staten är berättigad för detta måls vinnande anlita de nödiga åtgärderna, äfven der detta ej kan ske utan intrång i föräldrarätten. Ty föräldrarätten, som ju beror af föräldrapligten, måste, om känslan af denna pligt saknas eller ej gör sig rätt gällande, vika för barnens ännu mera betydelsefulla rätt till ändamålsenlig uppfostran. Att skydda denna sistnämnda rätt faller icke blott inom statsmaktens befogenhet, utan är äfven dess oafvisliga skyldighet, på samma gång som staten af dess iakttagande har det största intresse.

Om det sålunda får anses obestridligt, att staten eger rätt att, på det sätt, som finnes nödigt, ingripa i barnens uppfostran, är det dock — såsom framhållits såväl af komitén som af departementschefen — önskligt, att sådana ingrepp icke göras större, än omständigheterna kräfva. En af vederbörande myndighet till föräldrarne rigtad offentlig förmaning att bättre uppfylla sina uppfostringspligter äfvensom, om barnet visat vanart, en detsamma tilldelad varning eller aga torde mången gång kunna åstadkomma nödig rättelse och alltså möjliggöra, att barnets uppfostran fortfarande kan försiggå i det egna hemmet, något som i sådant fall måste anses lyckligast för barnet.

Om deremot antingen förhållandena i hemmet äro sådana, att de intryck och lärdomar, barnet derifrån erhåller, måste betraktas såsom öfvervägande dåliga, eller ock barnet sjelft, oafsedt förhållandena i hemmet, visar sådana tecken till vanart, att ingen förhoppning om dennas städfjande genom hemmets och skolans inflytande förefinnes, torde samhällets ofvanberörda rätt och pligt gent emot barnet befinnas så mycket starkare än föräldrarnes, att dessas befogenhet att ombesörja barnets uppfostran måste anses tills vidare upphäfd och öfverflyttad på det allmänna. I sådana fall måste barnet alltså fullständigt skiljas från hemmet och omhän-

dertagas till allmän uppfostran på sådant sätt och under så lång tid, att faran för hemmets dåliga inflytelser kan anses häfd eller den minderårige nått nödig bättring och stadga.

Till de hufvudgrunder, på hvilka den kongl. propositionen i öfverensstämmelse med komiténs förslag hvilat, torde äfven få räknas den af utskottet till fullo gillade grundsatsen, att, då det allmänna, på sätt nyss utvecklats, måst omhändertaga barn, föräldrarna äro skyldiga att i afsevärd mån bidra till härigenom orsakade kostnader. Vådan af att i sådant hänseende utan vidare frikalla föräldrarna är uppenbar. Frikallelsen skulle ju kunna leda till förslappande af familjebanden och till det missförhållandet, att föräldrar genom afsigtlig missvård af barnen på samhället öfverflytta omsorgen om deras vård. (25 §.)

Då utskottet härefter öfvergår till granskning af förslaget detaljbestämmelser, är den första fråga som uppställer sig till besvarande den, *hvilka barn som böra utgöra föremål för ifrågakavande lagstiftning.* Förslagets detaljbestämmelser.

Bestämmelsen härom i 1 § 1 mom. i den af Kongl. Maj:t föreslagna lag är visserligen alldeles likalydande med motsvarande stadgande i komiténs förslag. Men såsom af departementschefen (sid. 59) framhållits, är Kongl. Maj:ts förslag likväl afsedt att omfatta en grupp af barn, som enligt komiténs förslag icke skulle hafva kommit under behandling enligt denna lag. Om nemligen det af Kongl. Maj:t i propositionen n:o 7 framlagda förslag till ändring i vissa §§ af 5 kap. strafflagen blir antaget af Riksdagen, skulle åldersgränsen för kriminell tillräknelighet blifva, ej blott såsom nu vilkorligt, utan undantagslöst bestämd till 15 år. Derigenom komme att upphöra den nu domstol tillkommande befogenhet att förordna om tilldelande af aga åt eller insättande i allmän uppfostringsanstalt af den, som ej fyllt 15 år. Tillika skulle den bestämmelse i nu gällande strafflag komma att bortfalla, enligt hvilken, om gerning blifvit begången af den, som fyllt 14 men ej 15 år, och han pröfvas hafva egt nog urskilning att inse gerningens brottslighet, gerningsmannen i vissa fall kan af domstol ådömas straff. Brottslig gerning af den, som ej fyllt 15 år, skulle alltså hädanefter betraktas endast såsom bevis på vanart och gerningsmannen behandlas enligt nu förevarande lag. (1 §.)

Utskottet, som gillat härför anförda skäl, har vid behandlingen af nu föreliggande förslag tagit i öfvervägande, huruvida icke i lagens 1 § uttryckligen borde utsägas, att såsom sådan vanart, hvarom

paragrafen talar, är att räkna, bland annat, begåendet af brottslig gerning; men har utskottet beslutit henställa om §:ns antagande i oförändradt skick. En sådan affattning af §:n, hvarigenom brottslig gerning särskildt betecknades såsom vanart, torde å ena sidan få anses onödig, alldenstund vederbörande myndigheter icke kunna antagas råka i tvifvelsmål om sin befogenhet att ingripa i dylika fall, om förhållandena i öfrigt för-
anleda dertill. Å andra sidan synes ett särskildt omnämnande af brottslig gerning i detta sammanhang mindre lämpligt, ity att de myndigheter, åt hvilka afgöranderätten i fråga om barns omhändertagande skulle anförtros, icke egentligen hafva att ransaka om brottet, utan endast att bedöma barnets belägenhet och sedliga beskaffenhet i det hela.

(2 §).

Handhafvandet af vården om vanartade och i sedligt afseende försummade barn skulle enligt komiténs förslag alltid tillkomma en särskild myndighet, *barnavårdsnämnden*. Enligt den kongl. propositionen deremot skall barnavårdsnämnden i regel utgöras af skolrådet, dock med rätt för vederbörande distrikt att befria skolrådet från detta uppdrag genom inträttande af en särskild barnavårdsnämnd.

I denna fråga har utskottet lika med Kongl. Maj:t ansett, att i flertalet af rikets kommuner icke finnes behof af en ny myndighet för fullgörande af de barnavårdsnämnden åliggande funktioner. Vid valet mellan de redan befintliga kommunala myndigheter, som härvid kunna ifrågakomma, nemligen kyrkorådet och skolrådet, skulle väl kunna ifrågasättas, att kyrkorådet i detta afseende vore lämpligare, då ju denna myndighet redan enligt gällande författning har att upptaga, bland annat, frågor om vårdslösad barnuppföstran samt om sedernas vård, åligganden hvarifrån kyrkorådet hvarken enligt komiténs eller Kongl. Maj:ts förslag skulle befrias. Härtill kommer, att skolrådet i egenskap af barnavårdsnämnd skulle nödgas taga befattning med barn, som antingen ännu icke inträdt i skolåldern eller redan hunnit ur densamma.

Intet af dessa skäl har emellertid synts utskottet böra tillmätas afgörande betydelse. Det torde nemligen icke kunna bestridas, att kyrkorådets hufvudsakliga uppgift är handläggandet af kyrkliga frågor, och att det allmännas befattning med den uppväxande ungdomens uppföstran — hvarunder nu föreliggande förslag ju faller — utöfvas genom vederbörande skolstyrelser. Att nu åt kyrkorådet uppdraga de uppföstringsåtgärder, som hafva afseende å den vanartade och sedligt försummade ungdomen, och särskildt urskiljandet af de fall, der de för densamma afsedda exceptionella åtgärder äro nödiga, skulle innebära ett uppdelande på två myndigheter af funktioner, som böra ligga i en och samma myndighets hand.

Något hinder för skolrådets verksamhet såsom barnavårdsnämnd kan icke gerna uppstå till följd af åtgärder, som vidtagas af kyrkorådet på grund af de för denna myndighet gällande bestämmelser. Att slutligen skolrådet i egenskap af barnavårdsnämnd kan få taga befattning med barn, som icke befinna sig i skolåldern, synes icke utskottet medföra någon olägenhet. Hvad beträffar den korta tid, som kan förflyta mellan utträdet ur skolåldern och uppnåendet af femtonårsåldern, torde skolrådet på grund af sin under barnets skoltid vunna kännedom om detsamma bäst lämpa sig för vidtagandet af de uppfostringsåtgärder, som härunder kunna befinnas nödiga. Mot barn, som ännu icke uppnått skolåldern, torde sådana uppfostringsåtgärder, som afses i nu ifrågasatta lagstiftning, icke blifva så vanliga, att några afvikande bestämmelser för dem äro behöfliga.

Utskottet förordar alltså bifall till Kongl. Maj:ts förslag, att barnavårdsnämnd skall utgöras af skolrådet eller den myndighet, som eljest utgör skolstyrelse, dock att dervid tillfälle må lemnas att befria skolrådet från detta uppdrag genom inrättande af en *särskild barnavårdsnämnd*. Rätten att fatta beslut härom synes, på sätt Kongl. Maj:t jemväl föreslagit, kunna uppdragas åt vederbörande skoldistrikt och alltså utföras å kyrkostämman. Deremot kan utskottet icke förorda förslaget i hvad det rör beredandet af möjlighet för skoldistrikt, som består af två eller flere pastorat och i hvilket tillsättandet af särskild barnavårdsnämnd beslutits, att blifva *fördeladt i distrikt med särskilda barnavårdsnämnder*. Det torde vara föga sannolikt, att de skoldistrikt, om hvilka här är fråga, nemligen ett fåtal af rikets större städer, skulle begagna sig af ett sådant medgifvande. Dessa skoldistrikt lära nog finna det ändamålsenligast, att de för folkskoleväsendet synnerligen betydelsefulla och utan samband med detta svårskötta barnavårdsfunktionerna uppdragas åt folkskolans egen styrelse, hvadan tillsättandet af särskilda barnavårdsnämnder blir en sällsynthet. Om likväl i följd af skoldistriktets storlek och arbetets deraf beroende omfattning eller af andra orsaker tillsättandet af särskild barnavårdsnämnd komme att beslutas i något distrikt, håller utskottet före, att ett sådant distrikt af flere grunder skulle anse det med sin egen fördel bäst förenligt att tillsätta endast en barnavårdsnämnd för hela distriktet. Men utom det att det kan synas mindre nödigt att stifta lagbud, som icke hafva någon sannolikhet att vinna tillämpning, vill utskottet framhålla, att, om mot förmodan ett skoldistrikt skulle af någon anledning önska distriktets fördelning i flere barnavårdsdistrikt, detta från synpunkten af de grundsatser, som här böra vara de bestämmande, måste anses både olämpligt och till och med skadligt. Så betungande torde icke barnavårdsnämndens arbete blifva, att det icke lämpligen kan utföras af en enda myndighet för hvilken

(27 §
1 mom.)

(27 §
2 mom.)

som helst af Sveriges städer. Och å andra sidan kan en sådan splittring af arbetet i smådistrikt icke vara annat än menlig för detsamma behöriga bedrifvande, synnerligast med hänsyn till de talrika flyttningar från en stadsdel till annan, som äro så vanliga bland de mindre sköt-samma familjer, med hvilka barnavårdsnämnderna till det mesta skulle få att skaffa. Genom sådan flyttning skulle en familj, med hvilken en barnavårdsnämnd börjat taga befattning och öfver hvilken nämnden kanske just börjat vinna något inflytande, plötsligt undandraga sig dess handledande verksamhet. Om icke annat skulle gagnet af den kännedom om fallet, nämnden derunder vunnit, gå förloradt. Häremot kan icke invändas, att en barnavårdsnämnd i ett distrikt af exempelvis Stockholms storlek icke skulle kunna besitta den nödiga kännedomen om förhållandena i stadens olika delar och bland dess talrika familjer med vanartade och sedligt försummade barn. Ty för tillhandahållandet af den nödiga personal- och lokalkännedomen är sörjdt genom det i lagförslagets 3 § intagna stadgandet, att nämnden jemväl utom sina egna ledamöter kan utse kretsombud, hvilka ega närvara vid nämndens sammanträden och göra anmälningar om sådana missförhållanden, hvilka utgöra föremål för nämndens ingripande.

(6 och 7 §§).

Beträffande *de åtgärder, nämnden har att iakttaga*, då anmälan inkommit, att barn är försummat i sedligt afseende eller vanartas, äfvensom under den fortsatta handläggningen af dylikt ärende, har utskottet intet att invända mot de af Kongl. Maj:t föreslagna stadgandena. Men utskottet har funnit sig böra hemställa om den redaktionella ändringen, att bestämmelserna om den rätt, barnavårdsnämnden, i likhet med kyrkoråd, skulle ega, att vid viss påföljd kalla till inställelse inför nämnden, icke, såsom skett i Kongl. Maj:ts förslag, fördelas på två skilda ställen i lagen (2 och 27 §§) utan sammanföras till ett stadgande, hvilket i sådant fall bör hafva sin rätta plats i 7 § och der sättas såsom ett särskildt moment (5). Härigenom vinnes jemväl den fördelen, att ordet kyrkoråd i 27 § 5 mom. kan utbytas mot skolråd och sålunda den motsägelse undvikas, som synes förefinnas mellan, å ena sidan detta mom. i hvad rör dess stadgande, att i afseende å valbarhet till ledamot eller suppleant i särskild barnavårdsnämnd skall i motsvarande tillämpning gälla hvad som finnes stadgadt för kyrkoråd, i hvilket qvinnor ej kunna inväljas, och å andra sidan 3 mom. i samma §, der sådan valbarhet uttryckligen tillerkännes qvinnor.

(8 § 1 mom).

Beslutar barnavårdsnämnd, att barn skall skiljas från hemmet och öfverlemnas till annan för vård och uppfostran, böra uppenbarligen såväl

för parternas som för högre pröfvande myndighets skull *skälen* för sådant beslut uttryckligen angifvas och antecknas i det protokoll, barnavårdsnämnden i likhet med öfriga kommunala myndigheter är skyldig föra; och har utskottet ansett, att uttryckligt stadgande härom lämpligen bör intagas i lagen (8 § 1 mom).

Befogenheten att mot föräldrarnes bestridande skilja dem från vården (8 § 3 och 4 mom) om deras barn kan icke gerna läggas i en kommunal myndighets hand utan rätt för vederbörande att få frågan pröfvad af *högre myndighet*. Stadganden härom äro jemväl föreslagna såväl af komitén som af Kongl. Maj:t, men skilja sig från hvarandra ej mindre i afseende å hvilken den högre myndigheten bör vara, i det att komitén härtill tänkt sig Kongl. Maj:ts befallningshafvande, men i den kongl. propositionen föreslagits domkapitlet, än äfven beträffande sätten för frågans dragande under sådan myndighet, i hvilket afseende båda förslagen innehålla stadganden om underställning af beslutet, medan komitén härjemte velat tillerkänna föräldrar eller målsman besvär rätt, hvilket af Kongl. Maj:t ansetts obehöfligt.

Till stöd för förslaget, att icke länsstyrelse utan stiftsstyrelse borde utgöra andra instans i barnavårdsärenden, har af föredragande departementschefen åberopats det skäl, att enligt hittills gällande rättsordning kommunala uppfostringsanordningar ansetts höra under stiftsstyrelsens bedömande, och att, endast för så vidt de varit af rent ekonomisk natur, länsstyrelse egt att med dem taga befattning. Detta bestyrktes bland annat af landshöfdinge-instruktionen den 10 november 1855, der det visserligen i § 8 hette, att »Konungens befallningshafvande bör i allt, hvad på honom ankomma kan, tillse, att stadgandena till upprätthållande af religionens helgd, allmänna gudstjensten, sedlighet och uppfostran behörigen iakttagas», men der det ock omedelbart derefter tillades, att Kongl. Maj:ts befallningshafvande skulle, »om något deremot stridande sig tilldrager, derom underrätta vederbörande stiftsstyrelse», hvilken alltså äfven här betecknades såsom den rätta mellaninstansen i uppfostringsfrågor mellan kyrkostämman och dess delegationer å ena sidan samt Kongl. Maj:t å den andra.

Ett tredje sätt för lösande af denna viktiga fråga har föreslagits i ofvanberörda, af herr Hedlund väckta motion, hvori yrkats, att föräldrar eller målsman, som icke åtnöjdes med barnavårdsnämnds beslut om barns skiljande från hemmet, skulle ega kräva ärendets afgörande genom vederbörlig domstol. Underställning af beslutet blefve i sådant fall icke erforderlig, ity att beslutet endast behöfde delgifvas nämnda personer,

men ingen förklaring affordras dem, huruvida de samtyckte till beslutets verkställande eller icke.

Till stöd för detta yrkande anför motionären — efter en erinran om innehållet i Kongl. Maj:ts förslag i förevarande afseende — följande:

»Det förefaller böra tagas allvarligt i öfvervägande, huruvida föräldrarätten, härledande sig af det naturliga bandet af huld och skydd mellan föräldrar och barn samt berörande de ömtåligaste personliga förhållanden, skall kunna upphävas på administrativ väg, såsom i den kongl. propositionen är ifrågasatt. I det första af de båda komitébetänkanden, hvilka ligga till grund för Kongl. Maj:ts propositioner n:o 7 och n:o 30 rörande tvångsuppfostran af unge förbrytare och uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försunmade barn, lemnas å sid. 22—62 en öfversigt af den utländska lagstiftningen i ämnet, och häraf framgår, att öfver allt, der lagstiftningen gifvit offentlig myndighet rätt att skilja vanartade och i sedligt afseende försunmade barn från deras hem, hon låtit denna åtgärd vidtagas antingen omedelbart af domstol eller åtminstone under något slags rättslig kontroll. I England är det domstol förbehållet att förordna om sådana barns intagande i de så kallade Industrial Schools, liksom ock domstolen bestämmer, huru länge barnet skall der qvarstanna. I Tyskland tillkommer befogenheten att skilja vanartigt eller sedligt försunmadt barn från hemmet den så kallade Vormundschaftsgericht, en domstol, hvilken har till åliggande bland annat att utse och entlediga förmyndare samt egna erforderlig uppsigt åt förmynderskapets utöfvande. I Frankrike öfverlemnar lagen af 24 juli 1889 nämnda befogenhet åt domstolen. I det norska »Værgeraadet», hvilket är beklädt med motsvarande befogenhet, sitter ortens domare som ledamot. I Danmark föreligger hittills endast ett komitéförslag till ordnande af dessa förhållanden; det upptager emellertid den norska »Værgeraads»-tanken och låter ortens domare vara sjelfskrifven ledamot af »Værgeraadet».

Enligt det kongl. förslaget åter — deruti öfverensstämmande med komiténs förslag — skulle det bero på kommunens barnvårdsnämnd och — i händelse föräldrar eller målsman ej godkänna dess beslut — på domkapitlet att skilja barnet från dess hem. I sista hand kan Kongl. Maj:t få med saken att skaffa. Domkapitlet bör anses benäget att gifva barnvårdsnämnden rätt i tvifvelaktiga fall, och afgörandet hos Kongl. Maj:t måste påtagligen blifva ganska summariskt.

Den omständigheten, att hvarje sådan åtgärd kostar kommunen penningar, kommer utan tvifvel till regeln att öfva sitt inflytande på barnvårdsnämnden i den riktningen, att den ej utan verkligt nödfall ingriper och understundom kanske snarare ingriper för litet än för mycket. Men

fall af ovis nitälskan låta också tänka sig, i synnerhet under de förhållanden, då hemmet undergått sådan förändring till det bättre, att föräldrarna bära med allt skäl få sitt barn åter, men de af andra grunder än sådana, som höra till lefvernet, icke lyckats återförvärfva barnavårdsnämndens förtroende.

Äfvenledes bör det sättas i fråga, huruvida barnavårdsnämnden alltid eger förutsättningen för att kunna göra en sådan undersökning, som här ej sällan blir af nöden, exempelvis huruvida ett barn begått den handling, som stämplar det såsom vanartigt eller ej.

Vidare är att befara, att åtskilliga af barnavårdsnämnden fattade, af domkapitlet fastställda beslut icke skola få nödig auktoritet, i det att de komma att, med eller utan verklig grund, framställas såsom frukt af otillfredsställande utredning eller af religiös eller annan fördom.

Dessa olägenheter synas förebyggda, om man låter vederbörande domstol afgöra i sådana fall, der föräldrar eller målsman icke åtnöjas med barnavårdsnämndens beslut. Såsom lätt är att se, skulle ett sådant förfarande äfven blifva åtskilligt enklare. Och domstols utslag i en dylik fråga skulle ega nödig vederhäftighet och helgd.

Emot sagda anordning vill man måhända invända, att domstolarne skulle blifva öfverhopade med dylika mål, i det att föräldrarna endast undantagsvis torde åtnöjas med barnavårdsnämndens beslut samt, äfven efter det att barnet blifvit från hemmet skildt, komme att söka få det åter. Men dels komme säkerligen åtskilliga föräldrar att draga sig för den granskning af deras lefverne, hvarför de i sådant fall skulle utsätta sig inför rätta. Dels kunde domstolen, der den så funne skäligt, utsätta viss tid, hvarunder barnet skall vara i främmande vård, och förlänga den, der så visar sig nödigt. Dels upptagas redan nu domstolarne af allehanda småärenden, hvilket ingen finner olämpligt, då deras uppgift är att i stort och smått skipa rätt.

Vidare kan sägas, att barn under femton år sålunda emot lagens mening skulle dragas inför rätta. Det skulle dock icke ske i andra fall, än der föräldrar eller målsman så ville i syfte att fria barnet i stället för att anklaga det. Vidare kan rätten låta sådana förhandlingar ske för lykta dörrar. Och der barnavårdsnämndens beslut ej gäller vanartade, utan sedligt försummade barn, är det föräldrarna, som stå till svars, men ej barnen, hvarjemte varnartade barn ej heller behöfva inkallas, annat än då domstolen finner det nödigt för sakens tillbörliga utredning.

Som en annan möjlig invändning kan anföras, att den svenska rättegången med sin formella bevisning mindre lämpar sig för dylika ärenden, der mycket beror på omdöme om barnets eller hemmets beskaffenhet och enskilda bevisade fakta ej alltid göra till fyllest. Men domstolarne hafva redan nu ärenden sig förelagda, deri de måste grunda sina utslag på

vittnesgille och trovärdige mäns omdöme — exempelvis ett flertal af sådana mål, deri sakkunnige höras, äfvensom frågor om personers försättande i omyndigt tillstånd. Och utsigten till att beslutet kan komma under domstols pröfning, utgör för barnavårdsnämnden en maning att ej bygga detsamma på lösa grunder.

Slutligen kan sägas, att det skulle blifva dyrare för föräldrar och målsmän att få barnavårdsnämnds beslut revideradt af domstol än af domkapitel, dit det utan vidare af nämnden skulle insändas, så snart föräldrar eller målsman anmält missnöje. Men dels är det icke synnerligen dyrt att vid svensk underdomstol söka rätt, dels uppväges nämnda nackdel af den större rättssäkerheten.»

På grund häraf har motionären hemställt

att 8 § i det föreliggande förslaget måtte erhålla följande förändrade lydelse:

1. Pröfvar — — — — öfverlemnas.
2. Beslut — — — — målsman. Der dessa icke med beslutet åtnöjas, ega de kräfva ärendets afgörande genom vederbörlig domstol.
3. (Utgår.)
4. (Utgår.)

samt att 10 § måtte ur lagen utgå.

Motionären har således påyrkat, att ifrågavarande ärenden skulle i tvistiga fall dragas under domstol och icke tillhöra administrativ myndighets handläggning.

Då motionären till stöd härför åberopat, att i utlandet dessa frågor redan i första instans äro öfverlemnade åt domstol, måste till en början ihågkommas, att utlandets domstolar äro inrättade och fungera på helt annat sätt än våra underdomstolar. Hvad särskildt England och Tyskland vidkommer, må vidare bemärkas, att det icke är de allmänna domstolarne, som upptaga ifrågavarande ärenden. I England tillkommer det i regel fredsdomarne (i Skottland en *Magistrate*) att förordna om barns öfverlemnande till Industrial Schools; i vissa fall äro skolstyrelserna (District och Parochial Schools) dertill berättigade. I Tyskland fungerar i detta hänseende, enligt hvad redan är omförmäldt, s. k. Vormundschafts-Gericht, som skulle kunna jemföras med en förmyndarekammare med något förstärkt befogenhet. Att i Sverige anförtro barnavårdsärendenas handläggning på föreslaget sätt åt underrätt skulle sålunda vara att i detta afseende vidtaga en anordning af helt annat slag, än man i de nämnda båda länderna funnit nödigt och lämpligt.

Större skäl finnes otvifvelaktigt att, om föredömen skola tagas från utlandet, vända sig till våra grannländer, Norge och Danmark. Deras lag-

stiftning och lagförslag gå emellertid icke heller i den riktning, att förevarande ärenden skulle vara domstolsärenden. Tvärtom framhålles i motiven till den norska lagen med bestämdhet, att det icke vore tillfredsställande att förlägga afgörandet om barns skiljande från föräldrarna, för att särskildt uppfostras, till domstolarna. Och det norska Værgeraadet är — likasom den liknande myndighet, som föreslagits i Danmark — uppenbarligen en administrativ eller rättare kommunal myndighet — ett förhållande som icke ändras genom den omständigheten, att en domare är, såsom i Norge, ledamot eller, såsom för Danmark föreslagits, ordförande i detta råd. Att dessa frågor både i Norge och Danmark ansetts vara af administrativ natur framgår för öfrigt deraf, att enligt norska lagen vederbörande regeringsdepartement (kyrko- och undervisningsdepartementet) är öfverinstans öfver Værgeraadet och att enligt det danska förslaget andra instans skulle utgöras af det rent administrativa Overværgeraadet.

Hvad angår motionärens skäl i öfrigt, vill utskottet icke bestrida möjligheten, att fall af ovis nitälskan kunna förekomma, då barnavårdsnämnderna låte sig bestämmas af andra grunder än sådana, som höra till lefvernet. Men utskottet anser icke, att större trygghet häremot skulle vara vunnen genom att tillägga föräldrar eller målsman rätt att, såsom motionären föreslår, kräfvat ärendets afgörande genom vederbörlig domstol än genom dess hänskjutande till lämplig administrativ myndighet. Det kan till och med ifrågasättas, huruvida icke i frågor af sådan art som de hithörande administrativ myndighet snarare kan åstadkomma ett i alla afseenden välgrundadt beslut än domstol. Denna sistnämnda får nemligen som material för frågans bedömande i allmänhet intet annat, än hvad parterna andraga. Administrativ myndighet deremot har möjlighet och skyldighet att sjelfmant anskaffa den ytterligare utredning, som med lätthet åstadkommes genom dess underlydande organ och särskildt bör riktas på skyddandet af barnets rätt till ändamålsenlig uppfostran.

Onekligen äro vidare praktiska olägenheter förbundna med den af motionären föreslagna anordningen. Derigenom skulle såväl barnavårdsnämnd som föräldrar betungas med skyldigheten att inställa sig inför domstolen, nämnden i allmänhet genom ombud och föräldrarna antingen personligen eller, i de fall då domstolen icke har sitt säte tillräckligt nära deras boningsort eller då de af andra skäl icke kunna sjelfva utföra sin talan, likaledes genom särskildt ombud. Inför administrativ myndighet deremot torde i allmänhet icke ifrågakomma annat än vaxling af skrifter, som kunna insändas med posten.

Genom det af Kongl. Maj:t föreslagna och af motionären utan anmärkning lemnade stadgandet, att barnavårdsnämnds beslut om barns

skiljande från hemmet skall bringas till verkställighet utan hinder deraf, att det ej vunnit laga kraft, skulle visserligen den förnämsta olägenheten af ett långt dröjsmål med efterpröfningen vara undanröjd. Men det synes i alla fall mindre lämpligt — icke minst i och för kostnadsfrågan — att gifva tillfälle till så långt uppskof med den slutliga pröfningen, som förhållandet kunde blifva, om ärendet skulle efter barnavårdsnämndens handläggning få dragas genom tre domstolsinstanser.

Utskottet kan ej heller tillbakahålla den erinran, att utvägen att draga saken under domstol antagligen oftast komme att anlitas af personer, som funne en tillfredsställelse i anställandet af rättegångar, samt att barnavårdsnämnderna af denna anledning mången gång kunde känna sig benägna att undandraga sig omhändertagandet af barn äfven i fall, då detta vore högeligen önskvärdt.

Utskottet anser alltså, att herr Hedlunds motion icke bör vinna Riksdagens godkännande.

Denna motion har emellertid gifvit utskottet särskild anledning att egna uppmärksamhet åt valet mellan de administrativa myndigheter, som föreslagits såsom andra instans i barnavårdsärenden. Utskottet har härvid funnit sig böra förorda, att dessa ärenden måtte handhafvas af vederbörande länsstyrelse; och får utskottet till stöd härför andraga följande.

Det enda af departementschefen till stöd för det kongl. förslaget åberopade skälet är, att stiftsstyrelse i öfriga uppfostringsfrågor utgör rätta mellaninstansen mellan kyrkostämman och dess delegationer å ena sidan samt Kongl. Maj:t å den andra. Häremot kunna åberopas andra analogier, som gå i motsatt riktning, och som enligt utskottets uppfattning i denna fråga väga tyngre. Utom hvad komitén i sådant afseende anfört vill utskottet erinra om det, som finnes stadgadt rörande besvär öfver kommunala myndigheters beslut i fattigvårdsfrågor, särskildt hvad beträffar vägrad fattigvård enligt 1 § i fattigvårdsförordningen; och får utskottet i sammanhang härmed erinra, att barnavårdsfrågor ofta kunna gifva anledning till krafsmål mellan särskilda fattigvårdssamhällen, hvilka mål ju skola handläggas och prövas af länsstyrelse.

Såsom utskottet nyss anmärkt, kan det i många fall vara angeläget, att den utredning, som åvägabragts i ett från barnavårdsnämnd inkommet ärende, sjelfinant fullständigas af den högre myndigheten. För detta ändamål har domkapitlet ingen annan underordnad att anlita än kyrkoherden, hvilken redan såsom barnavårdsnämndens ordförande afgifvit yttrende. Konungens befallningshafvande deremot har till sitt förfogande jemväl kronofogde och länsman samt polismyndighet i stad.

En icke oväsentlig betydelse torde jemväl böra tillmätas den omständigheten, att hos Konungens befallningshafvande åtminstone en juridiskt bildad person deltagar i ärendets handläggning, då det deremot är ovisst, om domkapitlet ens har tillgång till juridiskt biträde.

Skulle slutligen — såsom anförts af herr Hedlund — någon gång kunna inträffa, att ett af barnavårdsnämnd fattadt beslut, med eller utan verklig grund, inför allmänheten framställes såsom frukt af religiös fördom, är uppenbarligen domkapitlets efterpröfning af frågan icke i samma grad som Konungens befallningshafvandes egnad att undanröjda farhågorna i sådant hänseende.

Om utskottet alltså i fråga om hvilken myndighet, som bör utgöra andra instans i barnavårdsärenden, finner sig böra ansluta sig till komiténs förslag, biträder utskottet deremot den i propositionen uttalade åsigt om obehöfligheten att vid sidan af den föreslagna underställningsskyldigheten i alla tvistiga ärenden angående barns skiljande från hemmet i lagen intaga föreskrift om rätt för föräldrar eller målsman att öfverklaga dylikt beslut af barnavårdsnämnd. De för denna åsigt af departementschefen (sid. 64) anförda skäl synas utskottet tillfyllestgörande.

I afseende å *förfarandet* inför den myndighet, som skall blifva andra ^(10 § 1 och 2 mom.) instans i barnavårdsärenden, har utskottet funnit två ändringar i det kongl. förslaget önskvärda. Den i 10 § 1 mom. stadgade rätt för barnavårdsnämnd att erhålla underrättelse om tid för förhör i saken synes nemligen icke alltid medföra det gagn, som dermed åsyftas. Inställelse — om än genom ombud — torde i regel falla sig olämplig för barnavårdsnämnden. Härförutom kan det lätt tänkas, å ena sidan, att nämnden väntat sig gensagor från motparten, men att sådana uteblifva, i hvilket fall nämnden föranledes i onödan iakttaga inställelse, och, å andra sidan, att nämnden tror sig kunna uteblifva, men mistager sig i sin förmodan och sålunda går förlustig möjligheten att gendrifva motpartens invändningar. För nämnden torde därför vara under alla omständigheter fördelaktigare, om densamma i de fall, då saken gifver anledning dertill, genom myndigheten lemnas tillfälle att med påminnelser bemöta motpartens yttrande.

Vidare har utskottet för sin del icke kunnat godkänna stadgandet i 10 § 2 mom. om skyldighet att, då föräldrar eller målsman i fall, som omförmäles i 8 § 4 mom., icke kunnat anträffas med delgifning af barnavårdsnämnds beslut, från dem infordra yttrande genom kallelse i allmänna tidningarna. Detta kallelsesätt innebär, särskildt för det fall, att föräldrar eller målsman endast genom en tillfällighet icke fått del af barnavårdsnämndens beslut enligt 8 § 4 mom., en alltför otillräcklig säkerhet

derför, att de erhålla del af den å dem utgångna kallelsen; och i fall föräldrarnes eller målsmannens vistelseort är och förblir okänd, är den ju i allt fall ändamålslös, då det gäller sådana personer, som säkerligen icke taga del af allmänna tidningarna. Ganska väsentliga kostnader måste derigenom ock tillskyndas barnavårdsnämnden. I stället har utskottet föreslagit, dels att föreläggande enligt 9 § 1 mom. skall i hvarje fall, således äfven det i 8 § 4 mom. omförmälda, genom Konungens befallningshafvandes försorg delgifvas föräldrar eller målsman, och dels att, om för delgifning af föreläggande att afgifva yttrande i ärendet hinder möter derigenom, att föräldrars eller målsmans vistelseort är okänd, eller att de vistas å utrikes ort, Konungens befallningshafvande ändå skall hafva rätt afgöra ärendet på de skäl, som äro för handen. Med hänsyn till de medel, som stå Konungens befallningshafvande till buds i fråga om en persons eftersökande för delgifning, torde sistberörda stadgande icke innebära någon som helst fara för här ifrågakommande personers rätt.

(10 och 20
§§ i utskottets
förslag.)

I 21 § af det komitéförslag, som ligger till grund för Kongl. Maj:ts proposition, var föreslaget, dels att barnavårdsnämnd skulle ega *målsmansrätt* öfver den, som på grund af dess beslut blifvit skild från sitt hem, intill dess han uppnått myndig ålder, hvilken rätt, om barnet blefve intaget i skyddshem, skulle öfvergå på dess styrelse, och dels att denna målsmansrätt kunde till föräldrar eller förutvarande målsman återställas eller till pålitlig annan person öfverlätas, der sådant på grund af särskilda omständigheter pröfvades lämpligt.

Under erinran härom har herr Widén i sin ofvanberörda motion framställt yrkande om införande i den nu föreslagna lagen af stadganden, som på visst sätt motsvara de ofvanberörda, hvilka på anförda skäl icke intagits i den kongl. propositionen, och i hvilkas ställe endast intagits föreskrift derom, att skyddshems styrelse och föreståndare skulle ega rätt att ålägga skyddsling disciplinär bestraffning.

»Häraf har likväl» — yttrar nu motionären — »blifvit en följd, att uppfostringsmyndigheternas befogenhet att öfva tillsyn öfver barn, som genom deras försorg bereds uppfostran, upphör i och med detsamma som denna anses afslutad och barnet lemnat det hem, hvarest det vårdats. Men häri ligger en stor fara. Erfarenheten från andra länder har bestyrkt, hvad för öfrigt ligger i förhållandenas natur, att den unga person, som lemnat ett barnhem eller ett skyddshem, just under den närmast derpå följande tiden är synnerligen utsatt för lockelsen att återvända till det förra hemmet eller den förutvarande omgifningen med dess merendels dåliga inflytelser. Och härigenom äfventyras i väsentlig mån ett fram-

gångsrikt resultat af de ansträngningar, som gjorts för att återvinna denna person till en nyttig medlem i samhället.

Den lämpligaste utvägen att, med bibehållande i öfrigt af den föreslagna lagen, så vidt möjligt aflägsna nämnda fara synes vara att, utan upphäfvande af föräldrarnes målsmansrätt, tillägga barnavårdsnämnd eller skyddshems styrelse liknande rätt med den, som enligt nu gällande legostadga och näringsfrihetsförfattning tillkommer föräldrar att åt omyndig utse tjänst eller anställning. I enlighet med hvad som skett i det förslag till ny lag om tjänsteaftal, som af dertill förordnade komiterade utarbetats, torde emellertid denna rätt kunna begränsas att omfatta endast tiden till dess personen i fråga fyllt 18 år, dock att han i intet fall bör få, utan tillstånd, lemna sådan tjänst eller anställning förr, än ett år förflutit från det han afgått från det hem, der han vårdats.

I sammanhang härmed synes emellertid vara lämpligt att — likvisst med den förändring, som af eljest vidtagna ändringar betingas — återupptaga i lagen den i komiterades ofvan omförmälda förslag jemväl intagna erinringen om rätt för föräldrar eller förutvarande målsman att kunna återfå ett barn, som skilts från hemmet för att genom barnavårdsnämndens försorg uppfostras, då förhållandena i det gamla hemmet sedermera befinnas vara sådana, att barnet der kan erhålla lämplig vård och uppfostran.»

Utskottet instämmer med hvad herr Widén sålunda anfört och yrkat. Hvad beträffar begränsningen af den rätt, motionären velat tillägga barnavårdsnämnd eller skyddshemsstyrelse att utse tjänst eller anställning för omhändertagen minderårig till den tid denne ännu icke fyllt 18 år, torde sådan begränsning vara så mycket mer af nöden, som stadgandet i motsatt fall skulle i något fall kunna framkalla samma missförhållande, som komitén och jemväl Kongl. Maj:t velat förebygga genom bestämmande af samma åldersgräns för minderåriges kvarhållande i skyddshem, nemligen att styrelsen kunde kvarhålla honom i ändamål att för skyddshemets räkning draga nytta af någon hans inöfvade färdighet.

Utskottet har sålunda i sitt nedan intagna förslag *dels* under § 10 intagit ett med det af motionären föreslagna likalydande stadgande, att omhändertaget barn må återlemnas till föräldrar eller målsman, der förhållandena i hemmet befinnas vara sådana, att barnet der kan erhålla lämplig vård och uppfostran, *dels ock* med ordningsnummer 20 infört en § angående rätt för barnavårdsnämnd eller skyddshemsstyrelse att, efter utskrifningen af omhändertagen minderårig, för denne utse tjänst eller anställning, hvilket stadgande endast i afseende å några smärre redaktionella ändringar skiljer sig från det af motionären föreslagna. För att ej

genom hvad nu föreslagits paragrafernas nummerföljd må ändras mer än nödigt är, har 9 § i Kongl. Maj:ts förslag af utskottet satts som ett 5 mom. i 8 § samt 10 § erhållit ordningsnumret 9. Icke heller genom insättandet af nyssnämnda 20 § har någon större rubbning af ordningsföljden vållats, ity att utskottet af skäl, som nedan komma att utvecklas, hemställt, att 22 § måtte ur lagen utgå, och alltså 20 och 21 §§ erhållit ordningsnumren 21 och 22.

(11 och 12
§§.)

I afseende å vården af sådana barn, hvilkas uppfostran barnavårdsnämnden funnit icke kunna på ett tillfredsställande sätt åstadkommas utan deras skiljande från hemmet, har Kongl. Maj:t i likhet med komitén föreslagit, att för de barn, som höra till de sedligt försummades grupp, uppfostran skulle beredas i första hand genom öfverlemnande till *enskilda fosterhem*, och att endast i de fall, då sådant hem icke finnes att tillgå, *barnhem* skulle få anlitas. Beträffande de vanartade barnen deremot har insättandet i *skyddshem* uppställts som regel och anlitaudet af enskildt hem medgifvits endast i det fall, att våda för andra barns sedliga utveckling icke kan befaras uppkomma derigenom, i hvilket fall jemväl barnhem skulle få användas. Beträffande hvad sålunda föreslagits har utskottet endast att tillkännagifva sitt instämmande.

(11 § 2 mom.
samt 14 §.)

I fråga om *sättet för åstadkommande af det nödiga antalet barnhem och skyddshem* afviker deremot Kongl. Maj:ts förslag väsentligt från komiténs, i det Kongl. Maj:t ansett erforderligt att i lagen fastslå ovilkorlig skyldighet för skoldistriktet att inrätta och underhålla erforderligt antal barnhem och för landstingen enahanda skyldighet i afseende å skyddshem. Komitén hade deremot, hvad barnhemmen beträffar, ansett, att man kunde öfverlembna omsorgen om deras upprättande åt det frivilliga filantropiska intresset, som redan i vårt land visat så mycken lifaktighet. Jemväl i fråga om skyddshemmen hade komitén ansett ett tillmöteskommande af den filantropiska verksamheten vara att förvänta, så mycket mer som denna nu hade att med visshet påräkna ekonomiskt understöd af det allmänna; men hade dock härvid komitén, som ansett upprättandet af skyddshem böra vara en landstingsområdenas och de större städernas angelägenhet, ansett lämpligt, att i lagen inflöte en vädjan till landsting och vederbörande stadsfullmäktige att, der skyddshem ej till erforderligt antal annorledes kommit till stånd, draga försorg om deras upprättande.

I denna fråga har utskottet ansett sig böra ansluta sig till komiténs förslag. Hvad *barnhemmen* beträffar, är ju deras anlitaude en utväg, som enligt lagens uttryckliga stadgande icke bör ifrågakomma i annat

fall, än att lämpligt enskildt hem icke finnes att tillgå. Det är härvid så mycket mindre nödigt att anse tillgången på lämpliga fosterhem begränsad till dem, hvilka kunna förekomma inom barnavårdsnämndens eget distrikt, som — på sätt komitén å sid. 66 i sitt betänkande I med kraft framhållit — det i flertalet förekommande fall måste anses önskvärdt, att barnen vistas på sådant afstånd från sin förutvarande omgivning, att all beröring med densamma, såvidt ske kan, förhindras. Då det sålunda i ett stort antal kommuner bör endast såsom undantagsfall förekomma, att en barnavårdsnämnd ser sig nödsakad tillgripa utvägen att insätta ett barn i barnhem, vill det synas utskottet obehöfligt att meddela något stadgande om skyldighet för skoldistriktet i detta afseende, hvilken för dem skulle innebära så mycket större tunga, som, för den händelse de af ett sådant stadgande tvungits att möta ett tillfälligt behof af barnhem genom att sjelfva upprätta sådana, de, när behofvet måhända inom kort tid upphörde, skulle finna, att de belastats med obehöfliga utgifter.

Af dessa skäl har utskottet, i fråga om barnhemmen, i sitt förslag 11 § 2 mom. intagit ett likalydande stadgande med det af komitén föreslagna, endast med inskjutande af de från Kongl. Maj:ts förslag upptagna orden »för ändamålet lämpadt barnhem» hvilka föranledas deraf, att åtskilliga anstalter, som bära namnet barnhem, äro afsedda för vissa särskilda slag af barn, såsom obotligt sjuka, andesvaga, m. fl., med hvilka de nu ifrågavarande barnen icke synas böra sammanföras.

Hvad derefter beträffar den af Kongl. Maj:t föreslagna skyldigheten för landsting och vederbörande stadsfullmäktige att upprätta och underhålla *skyldshem*, ställer sig ju visserligen saken så till vida olika mot hvad förhållandet blir med barnhemmen, som insättandet i skyddshem i regel bör anlitas för de vanartade barnen, och det förty måste anses önskligt, att sådana hem i erforderligt antal finnas, om icke inom hvarje landstingsområde, så dock i olika delar af landet. Detta oaktadt är utskottet af den öfvertygelsen, att ett sådant tvång gent emot landstingen, som Kongl. Maj:ts förslag innebär, icke skulle vara egnadt att gagna saken. Det får härvid icke förglömmas, att en lag, som innefattar så många nya förpligtelser för det allmänna och af det kräfver så stora offer, icke kan väntas bära goda frukter, om den icke har att påräkna frivillighet och förtroende från allmänhetens sida, utan skall framdrivas med tvång. Såväl landstingen som stadsfullmäktige i de stora städerna hafva i många kulturella frågor ådagalagt så mycket intresse och offervillighet, att det icke finnes någon anledning antaga, att de icke äfven i fråga om de vanartade barnens uppfostran — hvars försummande vållat och fortfarande kommer att

vålla det allmänna mycket men — skola vidtaga de åtgärder, som påkallas af behovet.

Men såväl detta behov som de lämpligaste utvägarne att fylla det kunna i olika landsdelar vara mycket olika. Och just dessa efter de lokala förhållandena lämpade och därför mest ändamålsenliga utvägar löpa fara att afstängas genom ett alltför kategoriskt lagbud, som i stället kan befaras frambringa kasernartade inrättningar, vida dyrare men till sina praktiska verkningar vida underlägsna de små hemliknande anstalter, hvaraf redan många i vårt land danats af den enskilda filantropien och som kunna förväntas uppstå i ännu större omfattning, när de med full visshet hafva att påräkna ett kraftigt ekonomiskt stöd af stat, landsting och kommuner.

(12 §).

I detta sammanhang vill utskottet angifva skälen till, att utskottet icke funnit sig böra hemställa om någon ändring i Kongl. Maj:ts förslag i 12 § i förevarande lag, att *till skyddshem är att räkna äfven annan af Konungen erkänd uppfostringsanstalt för vanartade minderåriga*. Detta stadgande står i motsvarighet mot det i 1 § i förslaget till lag angående verkställighet af domstols förordnande om tvångsuppfostran förekommande och af utskottet jemväl utan anmärkning lemnade stadgandet, att Konungen skulle ega att såsom sådan allmän uppfostringsanstalt, som afses i 5 kap. 3 § strafflagen, erkänna jemväl anstalt, som af kommun eller enskilde blifvit, med eller utan bidrag af statsmedel, anordnad för uppfostran af vanartade minderåriga. Dessa båda stadganden tillsammanantagna skulle kunna innebära, att en anstalt kan vara på en gång skyddshem för vanartade under 15 år, som omhändertagits af barnavårdsnämnd, och uppfostringsanstalt, till hvilken skulle kunna hänvisas sådan brottsling mellan 15 och 18 år, om hvars intagande i dylik anstalt domstol förordnat. Då utskottet icke gjort någon anmärkning mot förslagen i detta afseende, beror detta på, att utskottet, som, enligt hvad nyss nämts, icke velat förorda ett obligatoriskt inrättande af uppfostringsanstalter, ansett, att med endast det antal dylika anstalter, som för närvarande finnes i landet, ett sådant sammanförande af olika kategorier af barn i en och samma anstalt icke torde stå att undvika. Men utskottet vill på samma gång på det kraftigaste betona, att en sådan anordning bör betraktas såsom en nödfallsutväg, som endast tills vidare får anlitas, och att det bör förväntas, att å ena sidan staten och å den andra landstingen och vederbörande stadsfullmäktige, så snart sig göra låter, vidtaga sådana mått och steg, att för hvarje grupp af barn finnes att tillgå nödigt antal af de anstalter, som lämpa sig för deras vård.

Såsom en direkt följd af tvånget för landstingen och vederbörande (15 § 3 mom.) städer att upprätta och underhålla egna skyddshem och i afsigt att lindra deras kostnader härför, har, enligt hvad uttryckligen angifves af departementschefen i hans anförande till statsrådsprotokollet, i den kongl. propositionen föreslagits andra bestämmelser i afseende å *högsta tillåtna barnantalet i hvarje skyddshem*, än som innehållas i komiténs förslag. Komitén hade nemligen ansett att i lagen borde utsättas en maximisiffra af 30 för antalet barn, som — utom för visst angifvet fall — skulle få vara samtidigt intagna i ett skyddshem, dervid dock komitén, med hänsyn dels till redan befintliga anstalter, dels till möjligen i särskildt fall föreliggande omständigheter, velat bereda tillfälle att med Konungens medgifvande få i ett och samma skyddshem intaga ett högre antal. I stället för detta förslag innehåller den kongl. propositionen endast det stadgande, att Konungen skall ega bestämma högsta antalet skyddslingar, som samtidigt få vara intagna i hvarje särskildt skyddshem. Vid första påseende kunde måhända synas, som skulle icke någon väsentlig skilnad föreligga mellan de båda förslagen, då båda lägga i Konungens hand att medgifva hvilket barnantal som helst. Af departementschefens motivering (sid. 66) framgår emellertid, att siffran 30 ansetts »onödigt låg, om man, med fäst afseende å vigten af att begränsa kostnaderna för skyddshems uppförande och underhåll, vill söka en maximisiffra, som dock möjliggör en personlig handledning af skyddslingarna och ett verksamt öfvervakande af dem, förutsatt att antalet af den vid skyddshemmet anställda personal ej blir alltför inskränkt». Departementschefen, som härefter hänvisar till förhållandena vid den 175 elever rymmande åkerbrukskolonien Hall och de såsom goda vitsordade resultatena af dess verksamhet, betecknar visserligen sistberörda siffra såsom icke tillräddig att uppnå i hvarje skyddshem, men anser sig deraf kunna »vinna stöd för den åsigten, att maximisiffran för de i ett sådant intagna skyddslingar bör utan fara kunna höjas öfver 30».

Då departementschefen beledsagat sitt förslag med en sådan motivering, torde fog finnas för det påståendet, att, om än komiténs förslag, hvad lagtexten beträffar, endast innehåller en anvisning om det antal, som i regel icke bör öferskridas, det kan antagas leda till ganska olika följder, om Riksdagen nu antager komiténs eller Kongl. Maj:ts förslag. Och finner utskottet häraf full anledning att angifva sin ståndpunkt i fråga om betydelsen af skyddshemmens storlek.

Utskottet vill härvid såsom sin öfvertygelse uttala, att de små hemmen böra tillmätas ett afgjort företräde. Ett stort barnantal medför icke blott den olägenheten, att föreståndaren, som ju äfven med allt skäl

tilldelas titeln husfader, samt husmodern icke kunna så som erfordras träda i personlig beröring med hvarje skyddsling eller på honom utöfva ett tillräckligt individualiserande, handledande inflytande, utan leder jemväl till den enligt utskottets förmenande menliga följden, att anstaltens samtliga lokaler måste göras så stora, att de mista sin hemliknande prägel. Härtill kommer slutligen den vid sådana anstalter som de ifrågavarande alltid förefintliga faran, att de bättre elementen taga intryck af de sämre, hvaremot intet annat värn finnes, än att elevernas antal så begränsas att nödig kontroll kan utöfvas på hvar och en enskild.

Hvad beträffar fixerandet af just siffran 30 såsom maximalt, lider naturligtvis detta, såsom alltid i dylika fall, af en viss godtycklighet. För att välja just detta tal, såsom vägande jemnt mellan de motsatta önskemålen att erhålla så små hem som möjligt och att icke göra kostnaderna för stora, torde intet annat kunna åberopas än en vunnen praktisk erfarenhet såväl i vårt land som i utlandet. I detta afseende kan särskildt påpekas, att norska regeringen i sin ofvan omförmälda anhållan till pågående storting om anslag till uppförande af två nya hem å uppfostringsanstalten Bastö anfört, att regeringen tillställt anstaltens styrelse förfrågan, om de nya hemmen ansåges utan olägenhet kunna göras större än för 30 barn såsom de tre redan uppförda, men till svar härå erhållit en kraftig afrådan från en sådan anordning, hvadan regeringens förslag jemväl afser de nya hemmens inredande med plats för allenast 30 barn.

Då utskottet af nu anförda skäl finner sig ej kunna tillstyrka antagandet af ett stadgande om skyddshemmens storlek, hvilket ej innehåller den af komitén föreslagna anvisning om maximitalets fixering till 30, sker det — såsom framgår af nyss anförda exempel från Norge — under den förutsättning, att hvarje dylik *anstalt* ej innehåller mer än ett *hem*. Deremot har utskottet med det nu anförda naturligtvis icke velat tillråda, att hinder lägges för uppförande af anstalter efter samma plan som t. ex. Bastö med flera skilda småhem om högst 30 platser samt gemensamma byggnader för skollokaler, förvaltning m. m. Då utskottet emellertid icke föreslagit annan lydelse af nu ifrågavarande stadgande än den af komitén utarbetade, har detta berott på, att utskottet ansett sistberörda anordning icke böra tillåtas utan vissa garantier för barnens isolering vare sig genom hemmens förläggande på nödigt afstånd från hvarandra eller genom dessas inhägnande, hvilka garantier torde böra göras till föremål för Kongl. Maj:ts pröfning i hvarje särskildt fall.

Som denna fråga synes utskottet vara af stor betydelse för hela den föreslagna nya lagstiftningen, torde utskottet böra bemöta några invändningar, som gjorts mot krafvet på små skyddshem.

Den första af dessa utgöres af hänvisningen till utlandet, hvarest finnas anstalter rymmande flere hundra elever. Härpå torde endast böra gemmålans, att ett förhållande, hvartill stora, tätt befolkade länder tvungits på grund af det stora antal barn, som der måst omhändertagas af det allmänna, och af nödvändigheten att icke uppdrifva kostnaden för alla dessas vård till alltför oerhörda summor, icke utgör något efterföljansvärdt exempel för ett mindre land, hvarest möjlighet förefinnes för bättre anordningar. I utlandet har flerstädes visat sig en sträfvan efter att minska skyddshemmens storlek, särskildt i England genom det s. k. Cottage-Home-systemet, eller just detsamma, efter hvilket Bastö är anlagdt.

Det har vidare anförts, att det måhända skulle vara lättare att erhålla en verkligt god föreståndare för en större anstalt än för en mindre, hvars ekonomi icke skulle kunna bära kostnaderna för en sådans affönande. Men en föreståndare, som på grund af stor duglighet kräver hög lön, är väl i allmänhet en skicklig administrator, men eger kanske mindre håg och förmåga att till barnen träda i ett så direkt och personligt förhållande, som just kräves för ett framgångsrikt arbete inom skyddshemmen. Dessa äro säkerligen bäst betjenta af att hufvudern i så stor utsträckning som möjligt är barnens lärare, hvarigenom han bäst lär känna dem. Användes Cottage-Home-systemet, finnes tillfälle att såsom hela anstaltens föreståndare anställa en person med de först antydda kvalifikationerna samt att till hufvudern i de särskilda hemmen välja personer, som samtidigt kunna vara barnens lärare.

Det har slutligen yttrats, att skyddslingarne i en större anstalt skulle erhålla bättre tillfälle till utbildning i hvarjehanda olika yrken efter hvars och ens olika fallenhet. Utom det att denna anmärkning naturligtvis icke träffar en anstalt, anlagd efter nyssberörda system, vill utskottet å anmärkningen endast gemmåla, att det i flertalet fall torde vara mindre önskligt att barnen uppfostras till yrkesarbetare, hvilket skulle hafva till följd, att de efter sin utskrifning helst sökte sig till städerna, der frestelserna för dem blefve störst. Det lämpligaste torde i allmänhet vara, att skyddshemmen anordnas så, att skyddslingarne inom dem erhålla undervisning företrädesvis i jordbruk, trädgårdsskötsel och annat i samband dermed stående arbete, så att de efter utskrifningen kunna anställas i tjänst på landet.

Såsom framgår af nedan intagna, af utskottet förordade lagförslag, (11 § 2 mom., har utskottet ur 11 och 15 §§ utslutit de i motsvarande §§ af Kongl. 15 § 1 mom. Maj:ts förslag förekommande stadganden angående *inspektion* af barnhem och skyddshem. På grund häraf har åt 30 § 2 mom. måst gifvas en något förändrad lydelse. Uteslutandet af stadgandena om inspektion i samt 30 § 2 mom.)

11 och 15 §§ har dock haft en olika orsak i de båda der afsedda fallen. Hvad beträffar skyddshemmen, hvarom talas i 15 §, har utskottet i likhet med Kongl. Maj:t ansett, att desamma alltid borde vara underkastade inspektion. Uteslutandet af stadgandet härom har skett, emedan utskottet ansett något särskildt sådant stadgande obehöfligt, i det Kongl. Maj:t, i hvars hand lagts rätten att förordna om all inspektion af de i denna lag omnämnda anstalter, icke lärer underlåta att förordna om inspektion af skyddshemmen. Hvad deremot beträffar barnhemmen, torde, om, såsom utskottet föreslagit, ingen skyldighet för skoldistriktet att inrätta sådana beslutes, icke heller vara möjligt att förordna om ovilkorlig skyldighet för de barnhem, som anlitas af barnavårdsnämnderna, att underkasta sig inspektion. Det enda, som i detta afseende kan föreskrivas, torde vara, att barnavårdsnämnd, som anlitar barnhem, hvilket icke står under statens inspektion, icke eger för deri insatt barn åtnjuta statsbidrag.

Hvad åter angår sättet för utförandet af inspektionen, är utskottet i sak af annan åsigt än den, som utvecklats af departementschefen. Denne har nemligen uttalat den mening, att inspektionen af barnhemmen lämpligen kunde anförtros åt folkskoleinspektörerna, men att det deremot vore nödvändigt, att för inspektionen af skyddshemmen anställa en eller flere särskilde inspektörer. Såsom skäl härför har af departementschefen huvudsakligen anförts, att för åvägabringandet af de ändringar och förbättringar i de särskilda skyddshemmen, som efter hand kunde visa sig vara af nöden, erfordrades en man med mera erfarenhet i fråga om rätta ordnandet och skötseln af ett skyddshem, än hvad som i regel kunde förväntas af folkskoleinspektörerna, hvilkas verksamhet vore inskränkt till ett jemförelsevis ringa område. Utan att helt och hållet vilja bestrida, att något fog kan finnas för en sådan åsigt, vill utskottet framhålla en annan synpunkt, som enligt utskottets förmenande väger vida tyngre. Såsom redan af komitén framhållits, råda nemligen inom olika landsdelar så stora olikheter i folklynne och åskådningssätt, att det är önskvärdt, att organisationen af de särskilda skyddshemmen anpassas härefter. I följd häraf bör också inspektionen uppdragas åt personer, som äro förtrogna med ortens egendomligheter och vid bedömandet af skyddshemmens verksamhet taga nödig hänsyn härtill. Härtill kan äfven läggas, att folkskoleinspektörerna ega en särskild kvalifikation genom den kännedom om det personliga materialet för skyddshemmens arbete, de ega från sin erfarenhet i folkskolan.

Af dessa skäl vill utskottet förordna, att för den inspektion vare sig af barnhem eller af skyddshem, Kongl. Maj:t kan komma att förordna, företrädesvis må användas folkskoleinspektörerna.

Deremot har utskottet väl tagit i öfvervägande, om icke gransk- (15 § 1 mom.) ningen af *skyddshems reglemente* kunde anförtros åt lokal myndighet, men emellertid beslutit hemställa om bifall till förslaget, att sådant reglemente borde fastställas af Konungen; och har utskottet härvid fästat särskildt afseende å hvad departementschefen i samband med inspektionsfrågan yttrat derom, att fastställandet af ett skyddshems reglemente blott borde »afse att betrygga, att anstalten i hufvudsak vore ändamålsenligt inrättad, och att man ej ville allt för strängt binda de olika skyddshemmen vid en viss form eller en viss methods detaljer».

I 22 § har från komiténs förslag upptagits stadgande om skyldighet (22 §.) för barnavårdsnämnd att, derest den, som ej fyllt 18 år, ställes under åtal, ur sitt protokoll och den i 21 § omnämnda anteckningslängd, på begäran af allmän åklagare, *meddela tillgängliga upplysningar* om den tilltalade. Detta stadgande synes utskottet ej lämpligen böra bibehållas i förevarande lag, när densamma ju har afseende endast å personer under 15 år, hvilka ej skulle för brottslig gerning tilltalas inför domstol. Stadgandet har således tillämplighet endast på de förhållanden, som beröras i propositionen n:o 7, och står i samband med 1 § af den i sistberörda proposition ingående lag, innefattande vissa bestämmelser om förfarandet i brottmål rörande minderårige. Utskottet har därför ansett berörda stadgande böra i sin helhet öfverflyttas till sistnämnda lag, hvarom utskottet jemväl gjort hemställan i sitt öfver propositionen n:o 7 afgifna utlåtande.

Förslagets 23 § innefattar bestämmelser, huru de genom barns om- (23 §.) händertagande uppkommande *kostnader* skola bestridas, i mån desamma ej gäldas genom bidrag af statsmedel. Föredragande departementschefen har (sid. 69—77) utvecklats de grundsatser, som varit bestämmande vid utarbetandet af detta förslag. Han har härvid utgått från den beräkningen, att ett barns vård skulle kosta: i skyddshem 350 kronor, i barnhem 180 kronor samt i enskildt hem eller under anställning i arbete, tjänst eller yrke 150 kronor. Då enligt den kongl. propositionen vederbörande landsting eller stadsfullmäktige skulle vara skyldiga att upprätta och underhålla skyddshem, skulle landstinget eller stadsfullmäktige vara i sista hand ansvariga för kostnaderna för barns vård i skyddshem äfvensom för de kostnader, som uppkomme, då barn enligt 16 § från skyddshem öfverlemnades till enskildt hem eller anställdes i arbete, tjänst eller yrke. I alla öfriga fall, då barn åtnjöte uppfostran enligt förevarande lag, skulle barnavårdsnämnden vara i sista hand ansvarig.

Den, som sålunda vore i sista hand ansvarig, skulle åtnjuta bidrag till kostnaderna enligt följande grunder:

a) För barn, som vårdades inom skyddshem, skulle landstinget eller stadsfullmäktige genom sin representant, skyddshemmets styrelse, ega uppbära af staten 100 kronor och af barnavårdsnämnden 150 kronor. På landstinget eller stadsfullmäktige sjelfva beräknades alltså stanna ett belopp af endast 100 kronor. Skulle i något fall hela kostnaden ej uppgå till 250 kronor, komme barnavårdsnämndens bidrag att i samma mån minskas.

b) För barn, som efter intagning i skyddshem utackorderades af dess styrelse, skulle styrelsen ega att af barnavårdsnämnden uppbära hela kostnaden, om den ej uppginge till 150 kronor, men annars detta belopp.

c) Om barn vore intaget i barnhem, skulle barnavårdsnämnden af vederbörande fattigvårdssamhälle uppbära högst 100 kronor och af staten 40 kronor. På nämnden sjelf beräknades alltså stanna likaledes 40 kronor. Om hela kostnaden i något fall icke uppginge till 140 kronor, borde minskningen komma fattigvårdssamhället till godo, men statsbidraget alltid utgå oafkortadt, till hvilket belopp kostnaden än uppginge.

d) Fattigvårdssamhället skulle likaledes för utackorderadt barn betala högst 100 kronor. Den öfverskjutande kostnaden skulle delas lika mellan staten och barnavårdsnämnden; dock att statsbidraget aldrig finge öfverstiga 25 kronor. Om kostnaden i dylikt fall ej öfverstege 100 kronor, skulle påtagligen intet statsbidrag utgå, och om den ginge derunder, komme fattigvårdssamhällets bidrag att i samma mån minskas.

Af det till högst 150 kronor uppgående bidrag, barnavårdsnämnden i förstnämnda båda fall skulle hafva att lemna till skyddshems styrelse för i skyddshemmet intaget eller derifrån utackorderadt barn, skulle nämnden uppbära högst 100 kronor af vederbörande fattigvårdssamhälle.

Med vederbörande fattigvårdssamhälle afsåges det fattigvårdssamhälle, inom hvilket barnet vistades, då dess skiljande från hemmet beslöts. Hade barnet icke hemortsrätt i detta, vore dess fattigvårdsstyrelse berättigad att af det fattigvårdssamhälle, der barnet hade hemortsrätt, utbekomma godtgörelse för den kostnad, styrelsen fått vidkännas.

Det fattigvårdssamhälle, som slutligen fått vidkännas utgift för barns vård och uppfostran, vore berättigadt till ersättning af barnets föräldrar eller den, hvilken eljest borde ansvara för dess försörjning. Kostnaden skulle betraktas såsom kostnad för lemnad fattigvård.

Bidrag skulle i intet af nu nämnda fall kunna fordras för längre tid än fem år.

För mera öfverskådlighets skull har departementschefen uppställt följande tablå öfver förhållandet mellan de särskilda bidragen, sådana

dessa skulle blifva, under förutsättning att kostnaderna i hvarje fall uppginge till ofvan beräknade belopp.

Bidrag från	Om barnet fostras i		
	skyddshem	barnhem	enskildt hem
Föräldrar eller fattigvård.....	100	100	100
Staten.....	100	40	25
Barnavårdsnämnd.....	50	40	25
Landsting eller stadsfullmäktige.....	100	—	—
Summa kronor	350	180	150

Mot detta förslag och deraf beroende bestämmelser i 23 § har utskottet icke funnit skäl till erinran.

Då emellertid utskottet, af skäl som ofvan (sid. 24—26) utvecklats, funnit sig böra hemställa, att det i 14 § af Kongl. Maj:t föreslagna stadgande om ovilkorlig skyldighet för landsting eller stadsfullmäktige att upprätta skyddshem icke måtte af Riksdagen godkännas, blir det nödvändigt träffa bestämmelse, att landsting och stadsfullmäktige skola, utöfver de bidrag, hvartill de enligt §:ens stadganden äro berättigade, i hvarje fall ansvara för kostnad för barns uppfostran i skyddshem och utom detsamma enligt 16 §. Stadgande härom har af utskottet införts i 2 mom. af 23 §.

Särskildt med hänsyn till det fallet, att landsting eller stadsfullmäktige icke upprättat skyddshem, synes det önskligt, att underrättelse meddelas dem af barnavårdsnämnd, så snart ett af nämnden fattadt beslut om barns insättande i skyddshem gått i verkställighet. Stadgande härom har af utskottet införts i slutet af 23 § 4 mom.

Beträffande sammansättningen af särskild barnavårdsnämnd är uti (27 §) 27 § stadgadt, att qvinna äfven kan inväljas, likasom ju förhållandet är i fråga om skolråd. Utskottet håller före, att denna bestämmelse skäligen bör gälla såväl gifta som ogifta qvinnor, men har likväl icke ansett sig kunna nu föreslå ändring i bestämmelsens affattning, i syfte att undanrödja tvekan i nämnda hänseende. Riksdagen har nienligen redan beslutit skrifvelse till Kongl. Maj:t, hvori anhålles om framläggande af förslag till

sådan lagstiftning om qvinnas valbarhet till ledamot i fattigvårdsstyrelse, att dylik befogenhet otvetydigt må tillkomma äfven gift qvinna. Vid pröfningen af frågan härom läser Kongl. Maj:t utan tvifvel komma att taga i öfvervägande, om och i hvad mån alla gällande bestämmelser angående qvinnas valbarhet till kommunala uppdrag må vinna tillämpning å gift qvinna.

(29 §.) Som utskottet på ofvan (sid. 20, 21) anförda skäl hemställt, att andra instans i barnavårdsfrågor skulle vara icke domkapitel, utan Konungens befallningshafvande, samt utskottet på det enda ställe i lagen, der det fortfarande skulle talas om domkapitel, eller i 27 § 3 mom., insatt, att det här förekommande stadgande skulle i motsvarande tillämpning gälla konsistorium i Stockholm, torde 29 § kunna ur lagen utgå.

Mot *öfriga* i lagförslaget förekommande stadganden har utskottet icke funnit skäl till erinran.

Hvad deremot beträffar förslaget, att denna lag icke skulle *träda i kraft* förr än den 1 januari 1905, är detta, såsom framgår af departementschefens uttalande å sid. 79, orsakadt dels af det samband denna lag ansetts ega med de i propositionen n:o 7-framlagda lagförslag, hvilka icke kunna träda i kraft förr än vid nämnda tidpunkt, då den föreslagna uppfostringsanstalten vid Bona ansetts kunna vara färdig, dels ock deraf att landsting och stadsfullmäktige icke kunde förväntas förr hafva upprättat skyddshem.

Då förevarande lagförslag ingalunda kan anses stå i något oskiljaktigt beroende af den tilltänkta tvångsuppfostringsanstalten vid Bona, synes det, som om hufvudskälet för det ifrågasatta långa uppskofvet skulle bortfalla, i händelse enligt utskottets förslag landsting och stadsfullmäktige icke såsom en oafvislig förpligtelse åläggas att hvar för sitt område upprätta skyddshem. Men bortfaller denna förpligtelse, så bortfaller äfven den fulla säkerheten för att vid någon viss tidpunkt hvarje landstingsområde och hvarje stad, som ej deltagar i landsting, skola hafva erhållit sitt skyddshem, och någon egentlig grund för att uppskjuta lagens trädande i kraft utöfver den 1 januari 1903 synes då ej längre förefinnas. Skäl saknas för öfrigt icke för den förhoppning, att enskild offervillighet samt landstingens och stadsfullmäktiges nitälskan skola, så fort ske kan, afhjelpa behovet åtminstone genom provisoriska anordningar.

Dessutom vill utskottet erinra, *dels* att åtskilliga anstalter för vanartade redan finnas i landet, i hvilka antagligen icke så få nya platser,

åtminstone tills vidare, skulle kunna beredas, då anstalt för hvarje af barnavårdsnämnd öfverlemnadt barn erhåller så betydande ekonomiskt understöd, som nu är ifrågasatt, dels ock att mått och steg redan äro vidtagna för inrättande af nya anstalter, på sätt det ofvan från Stockholm anförda exemplet utvisar.

Huru nu än förhållandet kan blifva med utrymmet för de vanartade barnen, kan det dock — och detta torde väl vara det viktigaste skälet mot ett så långt uppskof med lagens ikraftträdande, som Kongl. Maj:t föreslagit — svårligen anses välbetänkt att för det jemförelsevis ringa antal barn, som äro vanartade och för hvilka plats i skyddshem först vid en något senare tidpunkt kan beredas, uppskjuta den värd, lagen afser att tillförsäkra det vida större antal barn, som endast äro sedligt försummade, men häraf löpa fara att blifva vanartade.

Af dessa skäl, och då det synes vara på högsta tid, att en väl ordnad och med erforderlig myndighet utrustad verksamhet för motarbetande af den sedliga förvildningen bland ungdomen börjas snarast möjligt, har utskottet ansett, att förevarande lag bör träda i kraft redan den 1 januari 1903.

Mot Kongl. Maj:ts förslag till lag angående ändrad lydelse af §§ 1, 2, 9, 10, 13, 19, 22, 30, 36 och 39 i *förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd* den 21 mars 1862 har utskottet icke funnit skäl till erinran, men hemställer, att densamma måtte träda i kraft på samma gång som nyss behandlade lag eller den 1 januari 1903.

I ofvanberörda af herr F. Berg väckta motion hemställes, att Riksdagen måtte för sin del besluta vissa angifna ändringar i §§ 1, 2, 9, 11 och 18 i *förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm* den 20 november 1863.

Motionären erinrar till en början, att Kongl. Maj:t, i olikhet med hvad komitén hemställt, icke föreslagit motsvarande ändringar i denna förordning som i den ofvan nyss berörda, samt att föredragande departementschefen såsom skäl härtill anført följande:

»Vidkommande härefter förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863, skulle det ligga närmast till hands att nu i densamma ifrågasätta förändringar, motsvarande dem, som föreslagits i afseende å allmänna kyrkostämmoförordningen. Förslag har emellertid väckts om att i kyrkostämmoförordningen för Stockholm vidtagna åtskilliga förändringar i sammanhang med att folkskoleväsendet i nämnda stad skulle förklaras utgöra en angelägenhet, hvilken staden såsom kommun egde att vårda; och flere af de paragrafer i förordningen, som i förevarande sammanhang borde af mig ifrågasättas till ändring, skulle jemväl beröras af nyssnämnda ärendes utveckling. Då det är möjligt, att denna fråga hinner blifva så beredd, att den kan underställas Eders Kongl. Maj:ts pröfning och sedermera föreläggas Riksdagen år 1903, synes mig det ej vara lämpligt att nu föreslå ändringar i kyrkostämmoförordningen för Stockholm. Blevde dylika ändringar nu med anledning af förevarande lagförslag verkställda, är det antagligt, att delvis samma paragrafer i kyrkostämmoförordningen skulle behöfva ändras redan vid nästa riksdag och således innan de hunnit träda i full kraft. Bifalles åter icke det tilltänkta förslaget rörande folkskoleväsendet i Stockholm, lär det med hänsyn till den jemförelsevis aflägsna tidpunkt, då lag om uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn skulle träda i full tillämpning, ändock medhinnas att få de nödiga ändringarna i behörig tid genomförda.»

Sedan motionären härefter erinrat om de nyss anförda skäl, som legat till grund för Kongl. Maj:ts förslag, att lagen om uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn skulle träda i kraft först den 1 januari 1905, samt anført i hufvudsak samma skäl, som, enligt hvad nyss utvecklats, varit bestämmande för utskottets hemställan, att lagen måtte träda i kraft redan den 1 januari 1903, fortsätter motionären:

»Skulle emellertid Riksdagen besluta, att lagen skall tillämpas redan från och med nästa års begynnelse, blir det uppenbarligen nödvändigt att redan nu vidtagna åtskilliga ändringar i gällande förordning om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm. I motsatt fall måste nemligen det egendomliga komma att inträffa, att lagen åtminstone under ett års tid blefve omöjlig att tillämpa inom ett af de samhällen, der den allra bäst behöfves.»

Mot hvad motionären sålunda anført och hemställt har utskottet icke funnit något att erinra.

Kongl. Maj:t har vidare i förevarande proposition gjort hemställan om vissa medgifvanden från Riksdagens sida ej mindre beträffande de *statsanslag*, som skulle få utbetalas som bidrag till kostnaderna för de af barnavårdsnämnderna omhändertagna barns vård och uppfostran på något af de i ofvan först afhandlade lag angifna sätt, än äfven i fråga om rätt för Kongl. Maj:t att vid nämnda statsbidrags utbetalande anordna den kontroll och meddela de bestämmelser i öfrigt, som kunde finnas erforderliga.

Mot hvad i detta afseende föreslagits har utskottet intet annat att erinra, än att — för tydligare framhållande af den grundsats, som, enligt hvad utskottet närmare utvecklat vid granskningen af 23 § i förslaget till lag ang. uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn, vore uttryckt i de föreslagna bestämmelserna om förhållandet mellan statsbidraget och fattigvårdssamhällets bidrag till barns underhåll i barnhem, nemligen att, äfven om kostnaden för sådant underhåll ej uppginge till 140 kronor, staten likväl skulle erlægga 40 kronor och fattigvårdssamhället endast det återstående beloppet — orden »stannat å» i det stycke, som handlar om nu förevarande fråga, synas böra utbytas mot »skola bestridas af».

Om utskottets hemställan, att nu ifrågavarande lagförslag skola träda i kraft den 1 januari 1903, vinner Riksdagens bifall, torde det i propositionen ifrågasatta medgifvande af Riksdagen om rätt för Kongl. Maj:t att under viss tid före lagarnes ikraftträdande utdela understöd för barns uppfostran i skyddshem och barnhem icke vara erforderligt.

Slutligen har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att för nu angifna ändamål på ordinarie stat under riksstatens åttonde hufvudtitel bevilja ett förslagsanslag med titel »uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt afseende försummade barn» å 70,000 kronor.

Mot detta förslag har utskottet icke funnit anledning till erinran.

På grund af hvad utskottet sålunda anfört får utskottet hemställa:

1:o.

att Riksdagen, med förklarande att Kongl. Maj:ts förslag till lag angående uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn icke kunnat af Riksdagen oförändradt antagas, måtte, i anledning af Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition äfvensom herr Widéns motion, men med afslag å herr Hedlunds hemställan, för sin del antaga följande:

L a g

angående uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn.

Härigenom förordnas som följer:

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

1 §.

1. Denna lag afser beredande af ändamålsenlig uppfostran åt barn under femton år, hvilka på grund af föräldrars eller målsmäns lastbarhet, vårdslöshet eller oförmåga att egna barnen nödig tillsyn äro i sedligt afseende så försummade, att särskilda åtgärder anses vara erforderliga för att förekomma deras vanartande, eller äro så vanartade, att hemmets och skolans uppfostringsmedel befinnas otillräckliga för deras tillrättaförande.

2. Huru vanartadt barn i visst fall må kunna äfven efter fylda femton år omhändertagas för uppfostran, stadgas i 12 §.

2 §.

2 §.

I hvarje skoldistrikt skall finnas en barnavårdsnämnd, hvilken det

I hvarje skoldistrikt skall finnas en barnavårdsnämnd, hvilken det

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

åligger att i enlighet med denna lags bestämmelser taga vård om sådana i 1 § omförmälda barn, som vistas inom distriktet. Denna nämnd utgöres i de distrikt, der ej särskild barnavårdsnämnd tillsättes enligt 27 §, af skolrådet eller den myndighet, som eljest utgör skolstyrelse; *skolande härvid i afseende å skolstyrelse i motsvarande tillämpning gälla hvad föreskrifvet är om kallelse till inställelse inför kyrkorådet i ordnings- och sedlighetsmål.*

åligger att i enlighet med denna lags bestämmelser taga vård om sådana i 1 § omförmälda barn, som vistas inom distriktet. Denna nämnd utgöres i de distrikt, der ej särskild barnavårdsnämnd tillsättes enligt 27 §, af skolrådet eller den myndighet, som eljest utgör skolstyrelse.

3 §.

I fall af behof eger barnavårdsnämnd att för utöfvande af sin verksamhet indela sitt distrikt i kretsar och att för hvarje sådan till sitt biträde årligen utse kretsombud antingen bland sina egna ledamöter eller ock bland andra män eller qvinnor, hvilka nitälska för ungdomens uppfostran.

4 §.

Kretsombud samt för vederbörande skoldistrikt anstald särskild folkskoleinspektör ega att närvara vid barnavårdsnämndens sammanträden och att deltaga i öfverläggningarna, men ej i besluten.

5 §.

Barnavårdsnämndens ledamöter och kretsombud böra hafva uppmärksamhet derå, att barn ej må blifva försummade i sedligt afseende eller vanartas, samt, om sådant förekommer, derom göra anmälan hos nämnden. Sådan anmälan må ock göras af någon statens eller kommunal myndighet eller ock af embets- eller tjänsteman, hvilken i denna sin egenskap erhållit kännedom om förhållanden, som föranleda till anmälan.

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

6 §.

1. Har anmälan enligt 5 § blifvit gjord, skall barnavårdsnämndens ordförande för ärendets beredande oförtöfvadt söka inhemta noggrann kännedom om barnets lefnadsförhållanden och uppförande.

Finnes anledning antaga, att barns vanart är beroende på sjuklighet till kropp eller själ, skall ordföranden inhemta läkares yttrande härom.

2. Till deltagande i nämndens öfverläggning om anmält barn skola kallas det ombud, till hvars krets barnet hör, och skoldistriktets särskilde folkskoleinspektör samt den lärare eller lärarinna inom distriktet, af hvilken barnet senast åtnjutit undervisning; börande läraren eller lärarinnan, om hinder möter för personlig inställelse, till nämnden afgifva skriftligt yttrande.

Tillhör barnet församling af främmande trosbekännare och är denna församlings föreståndare bosatt inom distriktet, skall tillfälle beredas honom att yttra sig i ärendet.

7 §.

1. Finner barnavårdsnämnd anmält barn vara i sedligt afseende försummadt, skall nämnden inför sig eller genom särskildt utsedt ombud tilldela dem, hvilka det åligger att hafva vård om barnet, en allvarlig förmaning att bättre uppfylla sina uppfostringspligter.

2. Visar barnet vanart, skall nämnden, på sätt nu är sagdt, tilldela det en allvarlig varning och, om sådant anses gagneligt, jemväl föreskrifva, att barnet skall inom viss tid och i ojäfviga vittnens närvaro tilldelas lämplig aga; skolande nämnden draga försorg derom, att agan varder genom dertill af nämnden utsedd lämplig person behörigen verkställd.

7 §.

1. Finner barnavårdsnämnd anmält barn vara i sedligt afseende försummadt, skall nämnden inför sig eller genom särskildt utsedt ombud tilldela dem, hvilka det åligger att hafva vård om barnet, en allvarlig förmaning att bättre uppfylla sina uppfostringspligter.

2. Visar barnet vanart, skall nämnden, på sätt nu är sagdt, tilldela det en allvarlig varning och, om sådant anses gagneligt, jemväl föreskrifva, att barnet skall inom viss tid och i ojäfviga vittnens närvaro tilldelas lämplig aga; skolande nämnden draga försorg derom, att agan varder genom dertill af nämnden utsedd lämplig person behörigen verkställd.

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

3. Har nämnden beslutit åtgärd, hvarom i 1 eller 2 mom. sägs, bör nämnden uppdraga åt någon af sina ledamöter eller åt kretsombud eller annan lämplig person att med särskild uppmärksamhet följa barnets lefnadsförhållanden och öfvervaka dess uppförande samt lemna råd och bistånd vid dess uppfostran.

4. Då åtgärd enligt 1 eller 2 mom. vidtages, skola barnets föräldrar eller målsman tillika erinras om den påföljd, som, der rättelse ej vinnes, skall enligt 8 § inträda, och om den ersättningsskyldighet, som i sådan händelse jemlikt 25 § åligger dem.

8 §.

1. Pröfvar barnavårdsnämnd i särskildt fall de i 7 § anvisade åtgärderna vara gagnlösa eller hafva sådana åtgärder vidtagits, men icke medfört åsyftad verkan, eger nämnden skilja barnet från hemmet att för vård och uppfostran till annan öfverlemnas.

3. Har nämnden beslutit åtgärd, hvarom i 1 eller 2 mom. sägs, bör nämnden uppdraga åt någon af sina ledamöter eller åt kretsombud eller annan lämplig person att med särskild uppmärksamhet följa barnets lefnadsförhållanden och öfvervaka dess uppförande samt lemna råd och bistånd vid dess uppfostran.

4. Då åtgärd enligt 1 eller 2 mom. vidtages, skola barnets föräldrar eller målsman tillika erinras om den påföljd, som, der rättelse ej vinnes, skall enligt 8 § inträda, och om den ersättningsskyldighet, som i sådan händelse jemlikt 25 § åligger dem.

8 §.

1. Pröfvar barnavårdsnämnd i särskildt fall de i 7 § anvisade åtgärderna vara gagnlösa eller hafva sådana åtgärder vidtagits, men icke medfört åsyftad verkan, eger nämnden skilja barnet från hemmet att för vård och uppfostran till annan öfverlemnas. *Skälen för barnavårdsnämndens beslut härom skola i beslutet angifvas och antecknas i protokollet.*

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

2. Beslut om barns skiljande från hemmet skall skriftligen delgifvas dess föräldrar eller målsman, och skall dervid tillika affordras dem förklaring, huruvida de samtycka till beslutets verkställande; skoland behöriga intyg om såväl delgifningen som den afgifna förklaringen förvaras bland nämndens handlingar samt vid dess nästa sammanträde föredragas och i protokollet antecknas.

3. Om föräldrar eller målsman icke lemna sådant samtycke, som i 2 mom. sägs, skall nämnden, med redogörelse för hvad i ärendet förekommit, senast fjorton dagar efter den, då beslutet bevisligen delgafs, underställa detsamma *domkapitlets* pröfning.

4. Hafva barnets föräldrar eller målsman icke inom fjorton dagar efter beslutets fattande kunnat anträffas, skall beslutet underställas *domkapitlets* pröfning inom fjorton dagar efter utgången af sagda tid.

2. Beslut om barns skiljande från hemmet skall skriftligen delgifvas dess föräldrar eller målsman, och skall dervid tillika affordras dem förklaring, huruvida de samtycka till beslutets verkställande; skoland behöriga intyg om såväl delgifningen som den afgifna förklaringen förvaras bland nämndens handlingar samt vid dess nästa sammanträde föredragas och i protokollet antecknas.

3. Om föräldrar eller målsman icke lemna sådant samtycke, som i 2 mom. sägs, skall nämnden, med redogörelse för hvad i ärendet förekommit, senast fjorton dagar efter den, då beslutet bevisligen delgafs, underställa detsamma *Konungens befallningshafvandes* pröfning.

4. Hafva barnets föräldrar eller målsman icke inom fjorton dagar efter beslutets fattande kunnat anträffas, skall beslutet underställas *Konungens befallningshafvandes* pröfning inom fjorton dagar efter utgången af sagda tid.

5. Utan hinder af underställning må barnavårdsnämnds beslut bringas till verkställighet.

9 §.

Utan hinder af underställning må barnavårdsnämnds beslut bringas till verkställighet.

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

10 §.

1. Har underställning jemlikt 8 § 3 mom. skett, skall domkapitlet låta delgifva barnets föräldrar eller målsman föreläggande att antingen å viss tid hos domkapitlet, personligen eller genom ombud, inställa sig för att höras i ärendet eller ock inom samma tid med skriftligt yttrande inkomma, vid äfventyr, om sådant försummas, att ärendet ändå afgöres. Barnavårdsnämnden skall om tiden för förhöret underrättas för att blifva i tillfälle att genom ombud eller skriftligen i ärendet sig yttra.

2. Har underställning jemlikt 8 § 4 mom. skett, ege domkapitlet, sedan barnets föräldrar eller målsman genom kallelse i allmänna tidningarne anmanats att inom viss tid i ärendet sig yttra, att, äfven om yttrande ej inom förelagd tid inkommit, i ärendet besluta.

3. Varder nämndens beslut om barnets skiljande från hemmet af domkapitlet fastställt, må ändring sökas hos Konungen genom besvär, som skola till eklelesiastikdepartementet ingifvas inom den tid, som för underdåniga besvär öfver domkapitlets beslut i allmänhet är bestämd.

9 §.

1. Har underställning jemlikt 8 § skett, skall Konungens befallningshafvande låta delgifva barnets föräldrar eller målsman föreläggande att antingen å viss tid, personligen eller genom ombud, inställa sig hos Konungens befallningshafvande för att höras i ärendet eller ock inom samma tid inkomma med skriftligt yttrande, vid äfventyr, om sådant försummas, att ärendet ändå afgöres. Om föräldrars eller målsmans vid förhör eller skriftligen afgifna yttrande föranleder dertill, bör Konungens befallningshafvande lemna barnavårdsnämnden tillfälle att bemöta detsamma med påminnelser, innan ärendet afgöres.

Har för delgifning af föreläggande, hvarom här sägs, mött hinder, ity att föräldrars eller målsmans vistelseort är okänd, eller att de vistas å utrikes ort, må Konungens befallningshafvande ändå afgöra ärendet på skäl, som äro för handen.

2. Varder nämndens beslut om barnets skiljande från hemmet fastställt af Konungens befallningshafvande, må ändring sökas hos Konungen genom besvär, som skola ingifvas till eklelesiastikdepartementet inom den tid, som i allmänhet är bestämd för öfverklagande af förvaltande myndigheters och embetsverks beslut.

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

10 §.

Befinnas, efter det barn blifvit på grund af barnavårdsnämnds beslut skildt från sitt hem, förhållandena i hemmet vara sådana, att barnet der kan erhålla lämplig vård och uppfostran, må barnet återlemnas till föräldrar eller målsman.

11 §.

1. Skall ett i sedligt afseende försummadt barn enligt barnavårdsnämnds beslut skiljas från hemmet, bör nämnden sätta det i annat **enskildt hem**, om hvilket nämnden på grund af inhemtade upplysningar kan antaga, att barnet der kommer att på ett tillfredsställande sätt vårdas och uppfostras.

2. Finnes icke sådant hem att tillgå, bör nämnden *bereda* barnet plats i ett för ändamålet lämpadt **barnhem**. *Sådana anstalter skola af skoldistriktens i mån af behof inrättas och underhållas samt vara underkastade den inspektion, som Konungen bestämmer.*

3. När barnet hunnit den ålder och nått den stadga, att det anses kunna i tjänst eller yrke anställas, skall nämnden söka bereda barnet lämplig anställning och tillse, att det erhåller nödig utrustning.

4. Utöfver det kalenderår, under hvilket barnet fyller sexton år, bör godtgörelse för dess vård och

11 §.

1. Skall ett i sedligt afseende försummadt barn enligt barnavårdsnämnds beslut skiljas från hemmet, bör nämnden sätta det i annat **enskildt hem**, om hvilket nämnden på grund af inhemtade upplysningar kan antaga, att barnet der kommer att på ett tillfredsställande sätt vårdas och uppfostras.

2. Finnes icke sådant hem att tillgå, bör nämnden *söka bereda* barnet plats i ett för ändamålet lämpadt **barnhem**.

3. När barnet hunnit den ålder och nått den stadga, att det anses kunna i tjänst eller yrke anställas, skall nämnden söka bereda barnet lämplig anställning och tillse, att det erhåller nödig utrustning.

4. Utöfver det kalenderår, under hvilket barnet fyller sexton år, bör godtgörelse för dess vård och

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

uppfostran i enskildt hem eller barnhem icke af nämnden utfästas; och eger för i strid häremot utfäst godtgörelse rätt till ersättning enligt 23 eller 25 § icke rum.

uppfostran i enskildt hem eller barnhem icke utfästas af nämnden. För godtgörelse, som utfästes i strid häremot, eger rätt till ersättning enligt 23 eller 25 § icke rum.

12 §.

1. Skall vanartadt barn skiljas från hemmet, har barnavårdsnämnd att ombesörja, att barnet, så snart utväg dertill finnes, varder intaget i ett för vanartade barn afsedt *skyddshem*, hvartill äfven är att räkna annan af Konungen erkänd uppfostringsanstalt för vanartade minderåriga. Har barn under tiden närmast innan det fyller femton år visat synnerligen grof vanart, må det kunna intagas i skyddshem äfven sedan det uppnått nämnda ålder, dock ej efter fyllda sexton år.

2. Till vård och uppfostran i enskildt hem eller barnhem, på sätt i 11 § sägs, må nämnden öfverlemnna jemväl vanartadt barn, så framt icke våda för andra barns sedliga utveckling kan befaras derigenom uppkomma.

13 §.

Visar barn, som enligt 11 § eller 12 § 2 mom. öfverlemnats till enskildt hem eller barnhem, vanart af den beskaffenhet, att dess samvaro med andra barn måste anses innebära våda för dessas sedliga utveckling, skall den barnavårdsnämnd, som om barnets skiljande från hemmet beslutit, draga försorg om dess intagande i skyddshem.

Sådan åtgärd bör ock vidtagas, der den eljest pröfvas vara af behovet påkallad.

13 §.

Visar barn, som enligt 11 § eller 12 § 2 mom. öfverlemnats till enskildt hem eller barnhem, vanart af den beskaffenhet, att dess samvaro med andra barn måste anses innebära våda för dessas sedliga utveckling, skall den barnavårdsnämnd, som beslutit barnets skiljande från hemmet, draga försorg om dess intagande i skyddshem.

Sådan åtgärd bör ock vidtagas, der den eljest pröfvas vara af behovet påkallad.

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

14 §.

Landsting och stad, som ej i landsting deltagar, åligger att, hvar för sitt område, upprätta och underhålla skyddshem i den mån sådana erfordras för mottagande af barn från området. Uppstår fråga om upprättande af gemensamt skyddshem för två eller flere af nämnda områden eller om rätt för ett område att mot viss afgift få barn intagna i ett af annat område eller af förening eller enskild upprättadt skyddshem, underställes frågan Konungens pröfning.

15 §.

1. Skyddshem skall stå under ledning af en styrelse och vara försett med ett af Konungen godkänt reglemente *samt vara underkastadt den inspektion, som Konungen bestämmer.*

2. Barn af olika kön må ej i samma skyddshem intagas.

3. *Högsta antalet skyddslingar, som må samtidigt vara intagna i ett skyddshem, bestämmes af Konungen.*

4. Skyddshem bör i fråga om den vid detsamma anställda personal äfvensom i andra afseenden vara så anordnad, att en hvar af dess skyddslingar må komma i åtnjutande af

14 §.

För hvarje landstingsområde samt för hvarje stad, som ej deltagar i landsting, bör finnas nödigt antal skyddshem. Hafva sådana hem till erforderligt antal icke kommit till stånd på annan väg, böra landsting eller stadsfullmäktige låta sig angeläget vara att draga försorg om deras upprättande.

15 §.

1. Skyddshem skall stå under ledning af en styrelse och vara försett med ett af Konungen godkänt reglemente.

2. Barn af olika kön må ej i samma skyddshem intagas.

3. *Antalet samtidigt i ett skyddshem intagna skyddslingar må ej utan Konungens medgifvande öfverstiga trettio, derest icke tillämpningen af bestämmelsen i 16 § om skyldighet för skyddshem att i visst fall återtaga skyddsling föränleder dertill.*

4. Skyddshem bör i fråga om den vid detsamma anställda personal äfvensom i andra afseenden vara så anordnad, att en hvar af dess skyddslingar må komma i åtnjutande af

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

den särskilda handledning och vård, som erfordras för hans uppfostran till gudsfruktan och arbetsduglighet.

5. Inom skyddshem skall meddelas skolundervisning, som till omfånget ej må trängre begränsas än gällande folkskolestadga medgifver.

6. Rätt till disciplinär bestraffning af skyddsling tillkommer skyddshems styrelse och föreståndare.

den särskilda handledning och vård, som erfordras för hans uppfostran till gudsfruktan och arbetsduglighet.

5. Inom skyddshem skall meddelas skolundervisning, som till omfånget ej må trängre begränsas än gällande folkskolestadga medgifver.

6. Rätt att disciplinärt bestraffa skyddsling tillkommer skyddshems styrelse och föreståndare.

16 §.

Har ett år förflutit, sedan skyddsling blifvit i skyddshem intagen, eger styrelsen att, derest sådant finnes för skyddslingen nyttigt, tills vidare eller för viss tid för vård och uppfostran öfverlemna honom till enskildt hem eller anställa honom i arbete, tjänst eller yrke; styrelsen obetaget att tidigare vidtaga dylik åtgärd, der i särskildt fall omständigheterna sådant påkalla.

Då skyddsling sålunda öfverlemnas till enskildt hem eller anställes i arbete, tjänst eller yrke, skall förbehåll göras om rätt för skyddshemets styrelse att när som helst återtaga skyddslingen; och vare styrelsen skyldig återtaga honom, om hans uppförande eller annat förhållande der till föranleder.

17 §.

1. När skyddsling vunnit den stadga, att uppfostran i skyddshemmet anses icke vidare vara för honom behöflig, må styrelsen besluta hans utskrifning.

Senast då skyddsling uppnått aderton år, skall han från hemmet utskrifvas.

2. Styrelsen skall söka bereda skyddsling lämplig anställning vid utskrifningen samt tillse, att han erhåller nödig utrustning.

Kongl. Maj:ts förslag.

18 §.

1. Barnavårdsnämnden bör öfvervaka de barns uppförande och uppfostran, som till enskildt hem eller barnhem af nämnden öfverlemnats.

2. Tillhör det enskilda hem eller barnhem, till hvilket ett i sedligt afseende försummadt eller ett vanartadt barn blifvit af barnavårdsnämnd öfverlemnadt, annan nämnds distrikt, skall underrättelse om barnets öfverlemnande ofördröjligen meddelas denna nämnd.

3. Finner nämnden, att barn, som inom dess distrikt är af annan barnavårdsnämnd eller af styrelse för skyddshem till enskildt hem eller barnhem öfverlemnadt, ej erhåller nödig vård och uppfostran eller att det genom sin vanart utöfvar menlig inverkan på andra barn, skall underrättelse härom ofördröjligen meddelas vederbörande nämnd eller styrelse.

4. Leder sådant meddelande icke till åsyftad verkan, skall barnavårdsnämnden inom det distrikt, der barnet vistas, om förhållandet göra anmälan hos *domkapitlet*, som har att förständiga vederbörande nämnd eller styrelse att vidtaga lämplig åtgärd för barnets uppfostran. Tillhör denna nämnd eller styrelse annat *stift*, öfverlemnar *domkapitlet* ärendet till handläggning af *domkapitlet* derstädes.

Utskottets förslag.

18 §.

1. Barnavårdsnämnden bör öfvervaka de barns uppförande och uppfostran, som till enskildt hem eller barnhem af nämnden öfverlemnats.

2. Tillhör det enskilda hem eller barnhem, till hvilket ett i sedligt afseende försummadt eller ett vanartadt barn blifvit af barnavårdsnämnd öfverlemnadt, annan nämnds distrikt, skall underrättelse om barnets öfverlemnande ofördröjligen meddelas denna nämnd.

3. Finner nämnden, att barn, som inom dess distrikt är af annan barnavårdsnämnd eller af styrelse för skyddshem till enskildt hem eller barnhem öfverlemnadt, ej erhåller nödig vård och uppfostran eller att det genom sin vanart utöfvar menlig inverkan på andra barn, skall underrättelse härom ofördröjligen meddelas vederbörande nämnd eller styrelse.

4. Leder sådant meddelande icke till åsyftad verkan, skall barnavårdsnämnden inom det distrikt, der barnet vistas, om förhållandet göra anmälan hos *Konungens befallningshafvande*, som har att förständiga vederbörande nämnd eller styrelse att vidtaga lämplig åtgärd för barnets uppfostran. Tillhör denna nämnd eller styrelse annat *län*, öfverlemnar *Konungens befallningshafvande* ärendet till handläggning af *Konungens befallningshafvande* derstädes.

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

19 §.

Domkapitlet eger att äfven i andra fall, än som i 18 § 4 mom. afses, tillhålla barnavårdsnämnd, som underlåter vidtaga åtgärd, då sådan för ett i sedligt afseende försummadt eller ett vanartadt barns uppfostran erfordras, att sin skyldighet fullgöra.

19 §.

Konungens befallningshafvande eger att äfven i andra fall, än som i 18 § 4 mom. afses, tillhålla barnavårdsnämnd, som underlåter vidtaga åtgärd, då sådan för ett i sedligt afseende försummadt eller ett vanartadt barns uppfostran erfordras, att sin skyldighet fullgöra.

20 §.

Öfver den, som genom barnavårdsnämnds försorg erhållit vård och uppfostran i enskildt hem eller barnhem, bör nämnden, äfven efter det han lemnat detta hem, fortfarande hafva tillsyn, så länge han ännu icke uppnått myndig ålder. Intill dess sådan person fyllt aderton år, eger nämnden för honom utse tjänst eller anställning, hvilken han icke utan nämndens tillstånd må lemna före denna ålder.

Hvad här är stadgad gälle ock för skyddshems styrelse med afseende på skyddsling, som utskrifvits från skyddshemmet, dock att han i intet fall må utan styrelsens tillstånd lemna tjänst eller anställning, som styrelsen utsett, förr än ett år förflutit efter utskrifningen.

20 §.

Ordförande i barnavårdsnämnd
och föreståndare för skyddshem ega
Bih. till Riksd. Prot. 1902. 8 Saml.

21 §.

Ordförande i barnavårdsnämnd
och föreståndare för skyddshem ega
1 Afd. 2 Häft. 7

Kongl. Maj:ts förslag.

att, der så pröfvas nödigt, påkalla biträde af presterskap, kommunal- eller polismyndighet.

21 §.

Öfver de barn, om hvilka barnavårdsnämnd beslutit åtgärd enligt 7 eller 8 §, skall af nämnden föras en längd, hvari antecknas barnets namn, födelseår och födelseort, föräldrars, målsmans eller fosterföräldrars namn, yrke och bostad samt de åtgärder, som för barnets uppfostran vidtagits.

22 §.

Tilltalas den, som ej fyllt aderton år, för gerning, som i allmänna strafflagen är med straff belagd, skall barnavårdsnämnd på begäran af allmän åklagare meddela de i dess protokoll och anteckningslängd tillgängliga upplysningar om den tilltalades uppförande och de förhållanden, under hvilka han uppvuxit.

23 §.

1. Till betäckande af de kostnader, barnavårdsnämnd fått vidkännas för barns uppfostran i enlighet med bestämmelserna i denna lag i enskildt hem eller barnhem,

Utskottets förslag.

att, der så pröfvas nödigt, påkalla biträde af presterskap, kommunal- eller polismyndighet.

22 §.

Öfver de barn, om hvilka barnavårdsnämnd beslutit åtgärd enligt 7 eller 8 §, skall af nämnden föras en längd, hvari antecknas barnets namn, födelseår och födelseort, föräldrars, målsmans eller fosterföräldrars namn, yrke och bostad samt de åtgärder, som för barnets uppfostran vidtagits.

23 §.

1. Till betäckande af de kostnader, barnavårdsnämnd fått vidkännas för barns uppfostran i enlighet med bestämmelserna i denna lag i enskildt hem eller barnhem,

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

dit barnet af nämnden öfverlemnats, skall, med den inskränkning i 3 mom. sägs, det fattigvårdssamhälle, inom hvilket barnet vistades, då dess skiljande från hemmet beslöts, lemna bidrag med ett belopp af 100 kronor för år räknadt eller det lägre belopp, som må vara tillräckligt för hela den årliga kostnadens ersättande.

2. Till betäckande af kostnader för barns uppfostran jemlikt denna lag i skyddshem, eller utom skyddshem i enlighet med 16 §, är barnavårdsnämnd, på hvars föranstaltande barnet öfverlemnats till skyddshemmet, skyldig att för en tid af högst fem år till dess styrelse erlægga bidrag med ett belopp af 150 kronor för år räknadt eller det lägre belopp, som må vara tillräckligt för hela den årliga kostnadens betäckande; skolande, med den inskränkning i 3 mom. sägs, det fattigvårdssamhälle, som afses i 1 mom., ersätta barnavårdsnämnden med ett årligt belopp af 100 kronor eller det mindre belopp, nämnden måst utgifva.

3. Kostnad, som, enligt hvad nu är sagdt, skall hvila å ett fattigvårdssamhälle, utgår ej i den mån godtgörelse till barnavårdsnämnden frivilligt lemnats af barnets föräldrar

dit barnet af nämnden öfverlemnats, skall, med den inskränkning i 3 mom. sägs, det fattigvårdssamhälle, inom hvilket barnet vistades, då dess skiljande från hemmet beslöts, lemna bidrag med ett belopp af 100 kronor för år räknadt eller det lägre belopp, som må vara tillräckligt för hela den årliga kostnadens ersättande.

2. Landsting och stad, som ej deltagar i landsting, skola, hvar för sitt område, ansvara för kostnaden för uppfostran i skyddshem, eller utom skyddshem i enlighet med 16 §, af barn, som på föranstaltande af barnavårdsnämnd inom området varder till skyddshem öfverlemnadt. Till betäckande af den kostnad, landsting eller stadsfullmäktige i sådant hänseende fått vidkännas, är barnavårdsnämnden skyldig att för en tid af högst fem år till landstinget, eller stadsfullmäktige erlægga bidrag med ett belopp af 150 kronor för år räknadt eller det lägre belopp, som må vara tillräckligt för hela den årliga kostnadens betäckande; skolande, med den inskränkning i 3 mom. sägs, det fattigvårdssamhälle, som afses i 1 mom., ersätta barnavårdsnämnden med ett årligt belopp af 100 kronor eller det mindre belopp, nämnden måst utgifva.

3. Kostnad, som, enligt hvad nu är sagdt, skall hvila å ett fattigvårdssamhälle, utgår ej i den mån godtgörelse till barnavårdsnämnden frivilligt lemnats af barnets föräldrar

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

eller målsman samt ej för längre tid än sammanlagdt fem år, derunder barnet njutit uppfostran enligt denna lag. Kostnaden skall betraktas såsom kostnad för lemnad fattigvård.

4. Barnavårdsnämnd åligger att, så snart ett af nämnden fattadt beslut om barns skiljande från hemmet gått i verkställighet, om beslutet underrätta fattigvårdsstyrelsen i det samhälle, hvarom ofvan förmäles, hvarefter fattigvårdsstyrelsen har att vid sitt nästa sammanträde låta i protokollet anteckna hvad sålunda meddelats; skolande understöd för barnet anses vara beviljadt från och med den dag meddelandet blifvit i protokollet intaget eller bort der intagas.

eller målsman samt ej för längre tid än sammanlagdt fem år, derunder barnet njutit uppfostran enligt denna lag. Kostnaden skall betraktas såsom kostnad för lemnad fattigvård.

4. Barnavårdsnämnd åligger att, så snart ett af nämnden fattadt beslut om barns skiljande från hemmet gått i verkställighet, om beslutet underrätta fattigvårdsstyrelsen i det samhälle, hvarom ofvan förmäles, hvarefter fattigvårdsstyrelsen har att vid sitt nästa sammanträde låta i protokollet anteckna hvad sålunda meddelats; skolande understöd för barnet anses vara beviljadt från och med den dag meddelandet blifvit i protokollet intaget eller bort der intagas.

Sådan underrättelse skall jemväl, då barn intagits i skyddshem, meddelas vederbörande landsting eller stadsfullmäktige.

24 §.

Har barn, som blifvit från hemmet skildt, icke hemortsrätt i det fattigvårdssamhälle, der det vistades, då dess skiljande från hemmet egde rum, är fattigvårdssamhället berättigadt att af det fattigvårdssamhälle, hvarest barnet har hemortsrätt, utbekomma godtgörelse för hafd kostnad, hvarom i 23 § sägs.

25 §.

Den kostnad för barns vård och uppfostran enligt denna lag, som på grund af bestämmelserna i 23 och 24 §§ drabbat fattigvårdsstyrelse i det samhälle, hvilket slutligen fått vidkännas utgift härför, skall, i den mån fattigvårdsstyrelsen icke finner skäl till eftergift, af barnets föräldrar eller den, hvilken eljest bör ansvara för dess försörjning, ersättas.

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

26 §.

1. Om barnets hemortsrätt ej kunnat utrönas eller detsamma ej är svensk medborgare, gäller beträffande kostnad, hvarom i 23 § är nämnt, enahanda rätt för fattigvårdssamhälle till godtgörelse af staten, hvarom i § 29 mom. 3 af förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871 för der afsedt fall stadgas; skolande jemväl beträffande ordningen för upptagande och fullföljande af frågor om ersättning enligt 24 eller 25 § af denna lag i motsvarande tillämpning gälla hvad för dylika fall är stadgadt i händelse fattigvårdsstyrelse beviljat fattigvård enligt § 1 af nämnda förordning.

2. I förhållande till annat fattigvårdssamhälle har den omständigheten att fattigvårdsstyrelse erlagt kostnad, hvarom nu är sagdt, icke inverkan på frågan om den hemortsrätt, barnets fader eller moder tillkommer.

27 §.

1. Vederbörande skoldistrikt eger, såsom i 2 § sägs, tillsätta särskild barnavårdsnämnd. I denna nämnd är kyrkoherden eller den hans embete förestår ordförande.

2. *Efter dertill af Konungen på gjord ansökning lemnadt tillstånd må dylik nämnds verksamhetsområde, som består af två eller flere pastorat, fördelas i distrikt med särskilda barnavårdsnämnder.*

Omfattar nämndens verksamhet två eller flere pastorat, skall den af pastoratens kyrkoherdar vara ordförande, som af nämndens ledamöter dertill väljes å sammanträde, hvilket, då sådant val första gången erfordras, utlyses af den till lefnadsåren äldste kyrkoherden.

3. Till ledamöter i särskild barnavårdsnämnd skola å kyrko-

27 §.

1. Vederbörande skoldistrikt eger, såsom i 2 § sägs, tillsätta särskild barnavårdsnämnd. I denna nämnd är kyrkoherden eller den hans embete förestår ordförande.

2. Omfattar *dylik nämnds* verksamhet två eller flere pastorat, skall den af pastoratens kyrkoherdar vara ordförande, som af nämndens ledamöter dertill väljes å sammanträde, hvilket, då sådant val första gången erfordras, utlyses af den till lefnadsåren äldste kyrkoherden.

3. Till ledamöter i särskild barnavårdsnämnd skola å kyrko-

Kongl. Maj:ts förslag.

stämma utses minst fyra för nit om ungdomens uppfostran kända män eller qvinnor. Väljes qvinna till ledamot af nämnden, eger hon att när som helst afsäga sig uppdraget.

Då val af ledamöter i nämnden eger rum, må, der i vederbörlig ordning så beslutes, jemväl utses hälften så många suppleanter som ledamöter i nämnden eller, då dessas antal icke är jemnt, det antal, som är närmast öfver hälften.

Angående val af ledamöter och suppleanter i särskild barnavårdsnämnd, hvars verksamhet omfattar två eller flere pastorat, eger Konungen att på framställning af stiftets domkapitel förordna.

4. Nämnden väljer inom sig för hvarje år en vice ordförande.

5. I afseende å valbarhet till ledamot eller suppleant i särskild barnavårdsnämnd, ledamots eller suppleants tjenstgöringstid och afgång, fyllnadsval efter ledamot, som under tjenstgöringstiden afgått, nämndens rätt att kalla till inställelse och påföljd för underlåtenhet att hörsamma kallelsen äfvensom angående kallelse till nämndens sammanträden, antal ledamöter, som skola vara tillstädes för att ärende må handläggas, omröstning, protokolls förande och justering, skriftvexling, vård om nämndens handlingar och upprättande af register samt utse-

Utskottets förslag.

stämma utses minst fyra för nit om ungdomens uppfostran kända män eller qvinnor. Väljes qvinna till ledamot af nämnden, eger hon att när som helst afsäga sig uppdraget.

Då val af ledamöter i nämnden eger rum, må, der i vederbörlig ordning så beslutes, jemväl utses hälften så många suppleanter som ledamöter i nämnden, eller, då dessas antal icke är jemnt, det antal, som är närmast öfver hälften.

Angående val af ledamöter och suppleanter i särskild barnavårdsnämnd, hvars verksamhet omfattar två eller flere pastorat, eger Konungen att på framställning af stiftets domkapitel eller i fråga om Stockholms stad af dess konsistorium särskildt förordna.

4. Nämnden väljer inom sig för hvarje år en vice ordförande.

5. I afseende å valbarhet till ledamot eller suppleant i särskild barnavårdsnämnd, ledamots eller suppleants tjenstgöringstid och afgång samt fyllnadsval efter ledamot, som under tjenstgöringstiden afgått, äfvensom angående kallelse till nämndens sammanträden, antal ledamöter, som skola vara tillstädes för att ärende må handläggas, omröstning, protokolls förande och justering, skriftvexling, vård om nämndens handlingar och upprättande af register samt utseende af kassaförvaltare gäller i motsvarande tillämpning hvad för skoloråd finnes stadgadt.

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

ende af kassaförvaltare gäller i motsvarande tillämpning hvad för *kyrkoråd* finnes stadgad.

6. För hvarje år åligger det särskild barnavårdsnämnd att uppgöra ett utgifts- och ett inkomstförslag. Om dessa förslags uppställning och framläggande för kyrkostämman, om debitering och uppbörd af de med anledning af desamma utaf kyrkostämman beviljade medel samt om nämndens räkenskaper, dessas granskning och ledamots ansvarighet gäller i motsvarande tillämpning hvad i dessa afseenden för *kyrkoråd* finnes stadgad.

7. För de fall, då enligt 3 mom. på Konungen ankommer att förordna om val af ledamöter och suppleanter i särskild barnavårdsnämnd, meddelar Konungen nödiga bestämmelser i afseende å de frågor, som omförmälas i 6 mom.

6. För hvarje år åligger det särskild barnavårdsnämnd att uppgöra ett utgifts- och ett inkomstförslag. Om dessa förslags uppställning och framläggande för kyrkostämman, om debitering och uppbörd af de med anledning af desamma utaf kyrkostämman beviljade medel samt om nämndens räkenskaper, dessas granskning och ledamots ansvarighet gäller i motsvarande tillämpning hvad i dessa afseenden för *skoloråd* finnes stadgad.

7. För de fall, då enligt 3 mom. på Konungen ankommer att förordna om val af ledamöter och suppleanter i särskild barnavårdsnämnd, meddelar Konungen nödiga bestämmelser i afseende å de frågor, som omförmälas i 6 mom.

28 §.

I de fall, då i vederbörlig ordning tillsatt särskild skolstyrelse på grund af 2 § utgör barnavårdsnämnd, skola, i afseende å afgifvande af utgifts- och inkomstförslag för utöfvande af skolstyrelsens verksamhet i nämnda egenskap, beviljande af medel härtill, dessa medels handhafvande, granskning af skolstyrelsens förvaltning och räkenskaper äfvensom ansvarsfrihet för skolstyrelsen i samma egenskap, i motsvarande tillämpning gälla de särskilda föreskrifter, som meddelats rörande sådan skolstyrelsens handhafvande af folkskoleväsendet.

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

29 §.

Hvad i denna lag säges om domkapitel gäller i Stockholm stadens konsistorium.

30 §.

1. Om statsbidrag till bestridande af kostnader för uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn är särskildt stadgadt.

2. Kostnaderna för den af Konungen anordnade inspektionen öfver skyddshem och barnhem bestridas af statsmedel.

29 §.

1. Om statsbidrag till bestridande af kostnader för uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn är särskildt stadgadt.

2. Angående inspektion af barnhem och skyddshem förordnar Konungen. Kostnaderna för sådan inspektion bestridas af statsmedel.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1905, dock att erforderliga åtgärder för att lagen då må kunna tillämpas skola redan före nämnda tidpunkt vidtagas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1903.

2:o

under förutsättning att hvad utskottet ofvan under 1:o hemställt vinner Riksdagens bifall, att Riksdagen måtte i anledning af Kongl. Maj:t förslag antaga följande

L a g

angående ändrad lydelse af §§ 1, 2, 9, 10, 13, 19, 22, 30, 36 och 39 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862.

§ 1.

Hvarje kyrkoförsamling, så i stad som på landet, eger att, för värden af kyrkans och folkskolans samt dermed sammanhängande angelägenheter, i kyrkostämma med kyrkoherden sammanträda till öfverläggning och beslut, på sätt denna förordning stadgar.

Har Kongl. Maj:t förordnat, att kommun, som ej bildar egen kyrkoförsamling, skall utgöra särskildt skoldistrikt, gälle om sådan kommun, i afseende å värden af folkskolans samt dermed sammanhängande angelägenheter, hvad i denna förordning är om kyrkoförsamling stadgad.

§ 2.

Till kyrkostämmas handläggning höra frågor om:

- 1) åtgärder — — — — — gudstjensten;
- 2) folkskoleundervisningen och dithörande anstalter samt uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn;
- 3) kyrko- och skolråds, särskild barnavårdsnämnds, kyrkovärdars, folkskolelärares, orgelnisters, klockares och annan kyrkobetjenings tillsättande och afskedande, der ej annorlunda stadgad är;
- 4) kyrkomedels användande samt granskning af kyrko- och skolråds räkenskaper;
- 5) hushållning — — — — — egendom;
- 6) byggnad — — — — — kyrkobetjente;
- 7) bestämmande af afgifter till kyrka och folkskola jemte dithörande anstalter samt för uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn;
- 8) fördelning — — — — — kyrkan;
- 9) ordnande — — — — — egendom; äfvensom
- 10) öfverenskommelser — — — — — löneförmåner.

§ 9.

Tre ordinarie kyrkostämmor skola årligen hållas: *den första* inom maj månads utgång för besluts fattande om föregående årets räkenskaper och förvaltning; *den andra* i oktober för bestämmande af utgifts- och inkomststat för kyrka och skola samt för uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn, enligt hvad i § 36 sägs; och *den tredje* inom utgången af december för debiteringslängdens granskning samt för anställande af val till de under kyrkostämman hörande befattningar, hvilka vid årets slut blifva lediga, äfvensom för val af revisorer.

§ 10.

Kyrkostämman hålles äfven, när Kongl. Maj:ts befallningshafvande, domkapitlet, visitationsförrättare, magistraten, kyrko- eller skolrådet eller ock särskild barnavårdsnämnd, der sådan finnes, det äskar, eller då ordföranden sådant nödigt finner.

Enskild — — — — — beslut.

§ 13.

De ärenden, som skola å kyrkostämman till afgörande företagas, böra förut vara vederbörligen beredda, antingen af kyrko- eller skolrådet eller af särskild barnavårdsnämnd, der sådan finnes, eller ock af särskildt dertill utsedda personer, då kyrkostämman, med afseende på ärendets beskaffenhet eller andra förhållanden, finner sådant lämpligt eller nödigt.

§ 19.

Ordföranden åligger tillse, att utdrag af kyrkostämmans protokoll tillställas kyrko- eller skolrådet eller särskild barnavårdsnämnd, der sådan finnes, eller de andra personer, åt hvilka verkställighet af stämmans beslut uppdrages. För öfrigt eger enhvar, som det åstundar, att af protokollet taga afskrift och att utan lösen få afskriftens rigtighet af ordföranden bestyrkt.

Protokollen — — — — — förvaras.

§ 22.

Kyrkorådet — — — — — angelägenheter.

Skolrådet — — — — — uppdragen.

Om skolrådets befattning med ärenden angående uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn gälle hvad derom särskildt stadgas.

Såväl — — — — — infordras.

§ 30.

Vid behandling af de ärenden angående folkskoleundervisningen, hvilka det tillkommer skolrådet att handlägga, skola de stadgar lända till efterrättelse, som rörande denna undervisning gifna äro.

§ 36.

För hvarje år åligger det kyrkorådet att för kyrkan, samt skolrådet att såväl för skolan som, der särskild barnavårdsnämnd ej finnes, för uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn, uppgöra ett utgifts- och ett inkomstförslag.

I utgiftsförslaget — — — — — utgå.

Uti inkomstförslaget — — — — — påräkna.

§ 39.

Kyrko- och skolrådets räkenskaper skola afslutas med kalenderår samt senast den 1 derpå följande mars aflemnas till de för deras granskning utsedda revisorer.

Revisionsberättelsen — — — — — skall.

Hvad — — — — — stadgadt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1903.

3:o

under förutsättning att hvad utskottet ofvan under 1:o och 2:o hemställt vinner Riksdagens godkännande, att Riksdagen, med bifall till herr Bergs motion, måtte för sin del antaga följande

L a g

angående ändrad lydelse af §§ 1, 2, 9, 11 och 18 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863.

§ 1.

Mom. 1. Hvarje territoriell kyrkoförsamling eger att för värden af kyrkans och folkskolans samt dermed sammanhängande angelägenheter i kyrkostämma med kyrkoherden sammanträda till öfverläggning och beslut, på sätt denna förordning stadgar.

Mom. 2. Kyrkostämma — — — — — hållas.

§ 2.

Till kyrkostämmas handläggning höra frågor om:

- 1) åtgärder — — — — — gudstjensten;
  - 2) folkskoleundervisningen och dithörande anstalter samt uppfostran
åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn;
  - 3) val af kyrkovärdar — — — — — eger utse;
  - 4) orgelnisters — — — — — afskedande;
  - 5) användande — — — — — folkskoleräkenskaper;
  - 6) hushållning — — — — — egendom;
  - 7) byggnad — — — — — kyrkobetjente;
  - 8) bestämmande — — — — — boställe;
  - 9) fördelning — — — — — kyrkan;
  - 10) ordnande — — — — — tillhörighet;
  - 11) öfverenskommelser — — — — — löneförmåner.
- Om vård och förvaltning — — — — — behandla.

§ 9.

Mom. 1. Kyrkostämma hålles äfven när öfverståhållareembetet, konsistorium, visitationsförrättare, kyrko- eller skolrådet eller särskild barnavårdsnämnd, derest sådan finnes, det äskar eller när ordföranden sådant nödigt finner.

Mom. 2. Enskild — — — — — beslut.

§ 11.

De ärenden, som skola å kyrkostämma till afgörande företagas, böra förut vara vederbörligen beredda antingen af kyrko- eller skolrådet eller af särskild barnavårdsnämnd, derest sådan finnes, eller ock af dertill särskildt utsedda personer, då kyrkostämman med afseende på ärendets beskaffenhet eller andra förhållanden finner sådant lämpligt eller nödigt.

§ 18.

Mom. 1. Ordföranden åligger tillse, att utdrag af kyrkostämmans protokoll tillställas kyrko- eller skolråd eller särskild barnavårdsnämnd, derest sådan finnes, eller de andra personer, åt hvilka verkställighet af stämman beslut uppdrages.

För öfrigt eger enhvar, som det åstundar, att af protokollet taga afskrift och att utan lösen få afskriftens riktighet af kyrkonotarien bestyrkt.

Mom. 2. Protokollen — — — — — förvaras.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1903.

4:0

under förutsättning att hvad utskottet ofvan under 1:0 hemställt vinner Riksdagens godkännande, att Riksdagen måtte

dels medgifva,

att till styrelse för skyddshem må till bestridande af kostnaderna för hvarje på grund af lag angående uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn i skyddshemmet intaget barns vård utgå ett årligt statsbidrag af 100 kronor för den tid, skyddslingen vårdas i skyddshemmet;

att till betäckande af de för barns uppfostran i enskildt hem eller barnhem eller under anställning i arbete, tjänst eller yrke uppkomna kostnader, som på grund af nyssnämnda lags bestämmelser skola bestridas af barnavårdsnämnd, må för den tid barnet på nämndens föranstaltande njuter sådan uppfostran till nämnden utgå ett årligt statsbidrag af 40 kronor, om barnet vårdas i barnhem, och hälften af dessa kostnaders belopp, dock ej öfver 25 kronor, om barnet är anförtrodt åt enskildt hem eller anställdt i arbete, tjänst eller yrke; samt

att det må ankomma på Kongl. Maj:t att vid nämnda statsbidrags utbetalande anordna den kontroll och meddela de bestämmelser i öfrigt, som kunna finnas erforderliga;

dels ock, för att till nu angifna ändamål användas, på ordinarie stat under riksstatens åttonde hufvudtitel bevilja ett förslagsanslag, med titel »uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt afseende försummade barn», å 70,000 kronor.

Stockholm den 21 april 1902.

På utskottets vägnar:

C. A. SJÖCRONA.

Reservation

af herr *Olsson i Mårdäng*, som yttrat:

»Beträffande de föreslagna bestämmelserna, att barnavårdsnämnd (= skolråd) skall vara skyldig åtaga sig och ansvara för en del af den kostnad, som uppkommit derigenom, att nämnden omhändertagit och beredt vård och fostran åt i sedligt afseende försummadt eller vanartadt barn, som tillhör annat samhälle än det, i hvilket nämnden har sitt verksamhetsområde, har jag icke kunnat biträda Kongl. Maj:ts af utskottet tillstyrkta förslag, utan yrkat, att i lagen måtte stadgas *antingen* att barn, tillhörande annat samhälle, som anses behöfva vård och fostran enligt denna lag, må kunna öfverlemnas till barnavårdsnämnden i det samhälle, der barnet har sin obestridda hemorts rätt, *eller ock* att nämnden må tillerkännas rätt att af hemortssamhället utbekomma det belopp, hvartill kostnaden för omhändertaget barns vård och fostran uppgått.

Den årliga utgift för ifrågavarande ändamål, som enligt den kongl. propositionen barnavårdsnämnd får vidkännas för barn från annat samhälle, uppgår i de fall kostnaden ej öfverstiger de i denna beräknade belopp för barns vård i enskildt hem 25 kronor, i barnhem 40 kronor och i skyddshem 50 kronor. Öfverstiger kostnaden den beräknade, ökas nämndens utgift med motsvarande belopp.

I den kongl. propositionen motiveras det åsyftade förslaget dermed, att det samhälle, i hvilket ett barn vistas, är skyldigt sörja för och bekosta dess skolundervisning.

Detta skäl kan dock enligt min mening icke gälla längre än medan barnet är i skolåldern. Enligt 12 § i denna lag kan dock barnavårdsnämnd i visst fall få svara för kostnad för barns vård, tills det fyllt 16 år. Och lika litet torde det få anses ega giltighet, om ett i sedligt afseende försummadt barn anses behöfva vård före fylda 7 år. Men dess giltighet synes kunna ifrågasättas äfven med afseende å barn under skolåldern, ty i regeln lär det blifva fråga endast om sådana barn, som *tillfälligt* vistas inom annat samhälle än det, i hvilket de hafva hemorts rätt.

Den närmaste följden torde blifva, att barnavårdsnämnderna i samhällen med en del mera rörlig befolkning, och hvilka på grund af just detta förhållande torde få vidkännas afsevärda kostnader för vård och fostran åt egna barn, icke skola låta sig angeläget vara att taga hand om främmande barn och ändamålet med den föreslagna lagen i vissa fall icke vinnas.»

1902